

Universitätsbibliothek Wuppertal

Cassii Dionis Cocceiani Rerum Romanarum

Cassius

Lipsiae, 1849

42

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-4997](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-4997)

ἐβλαυνεν, ἀλλὰ καὶ προσενηργέτησεν· οὐ γὰρ ἐκείνου τὴν χώραν ἀπέ-
τέμετο, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ Φαρνάκου πᾶσαν τὴν Ἀρμενίαν καταληφθεῖσαν
καταλαβὼν τὸ μὲν τι αὐτῆς τῷ Ἀριοβαρζάνῃ τὸ δὲ δὴ τῷ Δηιο-
τάρῳ ἐχαρίσατο. καὶ τούτοις μὲν οὕτως ἐχρήσατο· τῷ δὲ δὴ Φαρ- 4
νάκῃ προβαλλομένῳ ὅτι μὴ προσαμύναι τῷ Πομπηίῳ, καὶ τούτου
συγγνώμης ἐφ' οἷς ἐπεποιήκει τυχεῖν ἀξιοῦντι, οὔτε ἐνεμεν ἐπεικὲς
οὐδέν, καὶ προσέτι καὶ αὐτὸ τοῦτ' ἐνεκάλεσεν, ὅτι καὶ πονηρὸς καὶ
ἀνόσιος περὶ τὸν εὐεργέτην ἐγένετο. τοσαύτη μὲν καὶ φιλανθρωπία 5
καὶ ἀρετῇ πρὸς ἅπαντας τοὺς ἀντιπολεμήσαντας αὐτῷ ἔπειτα ἐχρήτο.
ἀμέλει καὶ τὰ γράμματα τὰ ἀπόθετα τὰ ἐν τοῖς τοῦ Πομπηίου κι-
βωτοῖσι εὐρεθέντα, ὅσα τινῶν τὴν τε πρὸς ἐκείνον εὐνοίαν καὶ τὴν
πρὸς ἑαυτὸν δύσνοιαν ἤλεγχεν, οὐτ' ἀνέγνω οὐτ' ἐξεγράψατο ἀλλ'
εὐθὺς κατέφλεξεν, ὅπως μηδὲν ἀπ' αὐτῶν δεινὸν ἀναγκασθῇ δοῦσαι, 6
ὥστε τινὰ καὶ διὰ ταῦτα τοὺς ἐπιβουλεύσαντας αὐτῷ μισῆσαι. τοῦτο
δὲ οὐκ ἄλλως εἶπον, ἀλλ' ὅτι καὶ ὁ Καίσιον ὁ Βροῦτος ὁ Μάρκος,
ὁ μετὰ τοῦτο αὐτὸν ἀποκτείνας, καὶ ἑάλω ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἐσώθη.

ἡ μὲν οὖν μάχη τοιαύτη δὴ τις ἐγένετο, καὶ ἀπ' αὐτῆς ὁ Πομ- MB
πῆιος πάντων τῶν ἑαυτοῦ πραγμάτων παραχρησάμενος ἀλέγγω, καὶ οὐ-
κέτ' οὔτε τῆς ἰδίας ἀρετῆς οὔτε τοῦ τῶν λοιπῶν στρατιωτῶν πλη-
θους οὐθ' ὅτι πολλάκις ἡ τύχη δι' ἐλαχίστου τοὺς πταίσαντας ἀνα-
λαμβάνει λογισμὸν τινα ἐποιήσατο, καίπερ ἐν τῷ πρόσθεν χρόνῳ
πλείστον μὲν τὸ εὐθυμον πλείστον δὲ τὸ εὐέλπι παρὰ πάντα ὅσα
ἐσφάλῃ αἰεὶ ποτε σχῶν. αἴτιον δὲ ὅτι ἐν μὲν ἐκείνοις ἀντίπαλος 2
ὥς πλήθει τοῖς ἐναντίοις ὣν οὐ προελάμβανε τῇ γνώμῃ τὴν νίκην,
ἀλλ' ἐπ' ἀμφοτέρω τὴν ἔκβασιν τῶν πραγμάτων, ἐν τε τῷ θαρ-
σοῦντι καὶ πρὶν ἐς κατάπληξιν τινα ἀφικέσθαι, προσκοπῶν οὐκ
ἡμέλει τῆς τοῦ χειρόνος θεραπείας, καὶ διὰ τοῦτ' οὐθ' ἐπείκειν
ταῖς συμφοραῖς ἡραγιάζετο καὶ ἀναμάχεσθαι ῥαδίως ἐδύνατο, τότε
δὲ πολλῶν τοῦ Καίσαρος περισχέσειν ἐλπίδας οὐδὲν προείδετο. οὐ- 3
κουν οὔτε τὸ στρατόπεδον ἐν ἐπιτηδείῳ ἐποιήσατο, οὐτ' ἀναφυγὴν
οὐδεμίαν ἡττηθέντι οἱ παρεσκεύασεν· τρεῖς τε δυνηθεῖς ἂν τὰ
πράγματα, καὶ τούτου ἀμαχί κρατῆσαι (στρατὸς τε γὰρ καθ' ἑκά-
στην ἡμέραν αὐτῷ προσεγγίγντο, καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἄφθονα ἅτε ἐν
τε φίλῃ τῇ πλείστῃ χώρᾳ ὣν καὶ ναυκρατῶν εἶχεν), ὅμως, εἴτε
ἐθελοντῆς ὥς καὶ πάντως νικήσων, εἴτε καὶ ὑπὸ τῶν συνόντων ἐκ-
βιασθεῖς, συνέβαλεν. καὶ διὰ ταῦτ', ἐπειδὴ τάχιστα ἐνικήθη, δει- 4
νῶς ἐξεπλάγη καὶ οὔτε τι βούλημα καίριον οὔτε ἐλπίδα βεβαίαν
ἐς τὸ ἀνακινδυνεῦσαι ἔσχεν. ὅταν γάρ τι ἀπροσδοκῆτως τέ τι

3 6 λαβὼν?
1 1 3 οὐδὲ τῆς*

5 3 τὰ post γρ. om
3 1 οὐκοῦν οὐδὲ*

6 2 κἄν?*

καὶ μετὰ πλείστον παραλόγου προσπέσει, τό τε φρόνημα αὐτοῦ ταπεινοῖ καὶ τὸ λογιζόμενον ἐκπλήσσει, ὥστ' αὐτὸν κάκιστόν τε καὶ
 5 ἀσθενέστατον τῶν πρακτέων χρητὴν γενέσθαι· οὐ γὰρ ἐθέλουσιν οἱ λογισμοὶ τοῖς φόβοις συνεῖναι, ἀλλ' ἂν μὲν προκατάσχωσί τινα, καὶ μάλα γενναίως αὐτοὺς ἀπωθοῦνται, ἂν δ' ὑστερήσωσιν, ἤτ-
 τῶνται.

2 διὰ μὲν δὴ ταῦτα καὶ ὁ Πομπήιος, ὡς οὐδὲν αὐτῶν προενόησε, καὶ γυμνὸς καὶ ἄφρακτος εὐρέθη, τάχ' ἂν μὴ χαλεπῶς, εἴπερ τι προεώρατο, πάντα διὰ ταχέων ἀνακτησάμενος. τῶν τε γὰρ μεμα-
 χημένων συγχροὶ περιεγεγόνεσαν, καὶ ἐτέρας δυνάμεις οὐ σμικρὰς εἶχεν·
 τό τε μέγιστον καὶ χρήματα πολλὰ ἐκέκτετο καὶ τῆς θαλάσσης ἀπάσης ἐκράτει, αἱ τε πόλεις καὶ αἱ αὐτόθι καὶ αἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ καὶ
 2 δυστυχήσαντα αὐτὸν ἠγάπων. νῦν δ' ἐπειδὴ περ ἐφ' ᾧ μάλιστα ἐθάρσει κακῶς ἀπήλλαξεν, οὐδὲ ἐκείνων οὐδενὶ ὑπὸ τῆς αὐτίκα τοῦ φόβου προσβολῆς ἐχρήσατο, ἀλλὰ τό τε ἔρμα εὐθὺς ἐξέλιπε
 3 καὶ πρὸς Λάρισαν* μετ' ὀλίγων ἐφυγεν. καὶ ἐς μὲν τὴν πόλιν οὐκ ἐσῆλθε καίτοι τῶν Λαρισαίων ἐσκαλούντων, φοβηθεὶς μή τινα ἐκ τούτου αἰτίαν ὄφλωσιν· ἀλλ' ἐκείνους μὲν τῷ κρατοῦντι προσχω-
 ρῆσαι ἐκέλευσεν, αὐτὸς δὲ τὰ τε ἐπιτήδεια λαβὼν καὶ ἐπὶ τὴν θά-
 4 λασσαν καταβάς ἐς Λέσβον ὁλκάδι πρὸς τε τὴν γυναῖκα τὴν Κορ-
 νηλίαν καὶ πρὸς τὸν υἱὸν τὸν Σέξτον ἐπλευσεν. καὶ αὐτοὺς παραλαβὼν καὶ μηδὲ ἐς τὴν Μιτυλήνην ἐσελθὼν ἐς Αἴγυπτον ἀπῆρε, συμμαχίαν παρὰ τοῦ Πτολεμαίου τοῦ βασιλεύοντος αὐτῆς σχῆσιν ἐλπίσας·
 τοῦ τε γὰρ Πτολεμαίου τοῦ διὰ τοῦ Γαβρίου τὴν βασιλείαν παρ' αὐτοῦ ἀπολαβόντος υἱὸς ἦν, καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὸ ναυτικὸν ἐς ἐπι-
 5 κουρίαν οἱ ἐπεπόμφει. ἤκουσα μὲν γὰρ ὅτι καὶ ἐς Πάρθους φυ-
 γεῖν ἐβουλεύσατο, οὐ μέντοι καὶ πιστεύειν ἔχω. ἐκεῖνοί τε γὰρ τοὺς τε Ῥωμαίους πάντας, ἀφ' οὗ σφίσιν ὁ Κράσσος ἐπεστράτευσεν, καὶ τὸν Πομπήιον μάλιστα αἶτε καὶ προσήγοντα αὐτῷ, οὕτως ἐμίσουν ὥστε καὶ τὸν πρεσβευτὴν αὐτοῦ πρὸς τὴν αἴτησιν τῆς βοηθείας
 6 ἐλθόντα δῆσαι καίπερ βουλευτὴν ὄντα· καὶ ὁ Πομπήιος οὐκ ἂν ποτε τοῦ πολεμικωτάτου, ὅτε εὖ πράττων οὐκ ἐτετυγχάνει, ἰκέτης
 3 ὑπέμεινε δυστυχήσας γενέσθαι. ἀλλ' ἐς τὴν Αἴγυπτον δι' ἡμέρας εἰπον ὥρμησε, καὶ παρὰ τὴν ἡπειρον μέχρι Κιλικίας κομισθεὶς ἐκείθεν πρὸς τὸ Πηλούσιον ἐπεραιώθη, ὅπου ὁ Πτολεμαῖος τῇ
 2 ἀδελφῇ Κλεοπάτρᾳ πολεμῶν ἐστρατοπεδεύετο. τὰς τε ναῦς ἀνα-
 κωχέσας ἐπεμψέ τινας, τῆς τε πατρίδας αὐτὸν εὐεργεσίας ἀναμι-
 μνήσκων καὶ δεόμενος ἐπὶ ῥητοῖς τέ τισι καὶ βεβαίοις καταχθῆναι.

2 1 3 προεώρατο *

6 αἱ ante ἐν om

6 2 ὅτε] οὐ γε?

ἐκβῆναι γὰρ πρὶν ἀσφαλείαν τινα λαβεῖν οὐκ ἐθάρσησεν. καὶ αὐτῷ³
 ὁ μὲν Πτολεμαῖος οὐδέν (παῖς γὰρ ἔτι κομιδῇ ἦν) ἀπεκρίνατο, τῶν
 δὲ δὴ Αἰγυπτίων τινὲς καὶ Δούκιος Σεπτίμιος ἀνὴρ Ῥωμαῖος, συν-
 εστρατευκῶς μὲν ποτε τῷ Πομπηίῳ, συγγεγονῶς δὲ τῷ Γαβνίῳ
 καὶ πρὸς ἐκείνους τῷ Πτολεμαίῳ μετὰ στρατιωτῶν ἐς φυλακὴν αὐ-
 τοῦ καταλελειμμένος, ἦλθον μὲν ὡς φίλοι, ξεπεβούλευσαν δὲ ἀνο-⁴
 σίως, καὶ ἐκ τούτου προστρόπαιον καὶ ἑαυτοῖς καὶ τῇ Αἰγύπτῳ
 πάσῃ προσέθεντο· αὐτοὶ τε γὰρ οὐκ ἐς μακρὰν ἀπώλοντο, καὶ οἱ
 Αἰγύπτιοι τὸ μὲν πρῶτον τῇ Κλεοπάτρᾳ δουλεύειν, ὅπερ ἥκιστα
 ἐβούλοντο, παρεδόθησαν, ἔπειτα δὲ καὶ ἐς τὸ τῶν Ῥωμαίων ὑπή-
 κοον ἐσεγράφησαν. ἐν δ' οὖν τῷ τότε Σεπτίμιος καὶ Ἀχιλλᾶς ὁ⁴
 στρατάρχος, ἄλλοι τε μετ' αὐτῶν ὄντες, ἐτοίμως ἔφρασαν ἐσδέξα-
 σθαι τὸν Πομπήιον, ὅπως ὡς ῥᾶστα ἀπατηθεὶς ἀλώῃ· καὶ τοὺς τε
 ἐλθόντας παρ' αὐτοῦ προέπειψαν, θαρσεῖν σφας ἔνιοι κελεύσαν-
 τες, καὶ αὐτοὶ μετὰ τούτου ἀκατίων ἐπιβάντες προσέπλευσαν αὐτῷ,²
 καὶ τὰ τε ἄλλα ἐφιλοφρονήσαντο αὐτὸν καὶ ἠξίωσαν πρὸς ἑαυτοὺς
 μετεκβῆναι, λέγοντες μήτε νῆα δύνασθαι ὑπὸ τοῦ μεγέθους διὰ τὰ
 βράχη πρὸς τὴν γῆν προσσχεῖν, καὶ τὸν Πτολεμαῖον ἐν πολλῇ ἐπι-
 θυμίᾳ εἶναι θάσσον αὐτὸν ἰδεῖν. καὶ ὁ μὲν οὕτω, καίτοι πάντων³
 οἱ τῶν σύμπλων ἀπαγορευόντων, πιστεύσας αὐτοῖς ἐξῆλθε, τοσοῦ-
 τον μόνον εἰπών, "ὅστις γὰρ ὡς τύραννον ἐμπορεύεται, κείνου ὅτι
 δοῦλος, καὶ ἐλεύθερος μόλη·" οἱ δὲ ἐπειδὴ ἐγγὺς τῆς γῆς ἐγένοντο,⁴
 φοβηθέντες μὴ καὶ ἐντυχὼν τῷ Πτολεμαίῳ σωθῇ εἴτε ὑπ' αὐτοῦ
 ἐκείνου ἢ καὶ ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων τῶν συνόντων αὐτῷ ἢ καὶ ὑπὸ τῶν
 Αἰγυπτίων (καὶ γὰρ εὐνοίαν οἱ μεγάλην εἶχον), ἀπέκτειναν αὐτὸν
 πρὶν καταπλεῦσαι, μηδὲν μήτ' εἰπόντα μήτ' ὀδυρόμενον. ὥς γὰρ⁵
 τάχιστα τῆς τε ἐπιβουλῆς ἦσθετο, καὶ ἔγνω ὅτι οὐτ' ἀμύνασθαι
 σφας οὐτε διαφνεῖν δυνήσεται, συνεκαλύψατο.

τοιοῦτο μὲν τὸ τέλος τῷ Πομπηίῳ ἐκείνῳ τῷ μεγάλῳ ἐγένετο,⁵
 ὥστε καὶ διὰ τούτου τὴν τε ἀσθένειαν καὶ τὴν ἀτοπίαν τοῦ ἀν-
 θρωπίου γένους ἐλεγχθῆναι. προμηθείας τε γὰρ οὐδὲν ἑλλείπων,²
 ἀλλὰ πρὸς τὸ κακουργῆσαι τι δυνάμενον ἀσφαλέστατα αἰεὶ ποτε
 διαγενόμενος ἠπυτήθη, καὶ νίκας πολλὰς μὲν ἐν τῇ Ἀφρικῇ πολλὰς
 δὲ καὶ ἐν τῇ Ἀσίᾳ τῇ τε Εὐρώπῃ παραδόξους καὶ κατὰ γῆν καὶ
 κατὰ θάλασσαν ἐκ μειρακίου ἀνελόμενος ἠττήθη παραλόγως ὀκτώ
 τε καὶ πεντηκοντούτης ὢν, τὴν τε θάλασσαν τὴν τῶν Ῥωμαίων³
 πᾶσαν ἡμερώσας ἐν αὐτῇ ἐκείνῃ διώλετο, καὶ χιλίων ποτὲ νεῶν, ὥς
 ὁ λόγος ἔχει, ἄρξας ἐν πλοιαρίῳ τινί, πρὸς τε τῇ Αἰγύπτῳ καὶ

πρὸς τοῦ Πτολεμαίου τρόπον τινὰ οὐ ποτὲ τὸν πατέρα ἔς τε ἐκεί-
 4 νην ἄμα καὶ ἐς τὴν βασιλείαν κατήγαγε, διεφθάρη· ὃν γάρ τοι καὶ
 τότε ἔτι στρατιῶται Ῥωμαῖοι διὰ τὴν τοῦ Πομπηίου χάριν ὑπὸ
 τοῦ Γαβίνου, διὰ τὸ τῶν Αἰγυπτίων ἐς τὸν πατέρα αὐτοῦ μῖσος,
 καταλειφθέντες ἐφρούρουν, οὗτος αὐτὸν δι' αὐτῶν ἐκείνων ἐκατέ-
 5 ρων ἀπεκτονέται ἔδοξεν. Πομπήιος μὲν δὴ κράτιστος πρότερον Ῥω-
 μαίων νομισθεὶς, ὥστε καὶ Ἀγαμέμνονα αὐτὸν ἐπικαλεῖσθαι, τότε
 καθάπερ τις καὶ αὐτῶν τῶν Αἰγυπτίων ἔσχατος, πρὸς τε τῷ Κασ-
 σίῳ ὄρει καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐν ᾗ ποτὲ τὰ τε τοῦ Μιθριδάτου καὶ τὰ
 τῶν καταποντιστῶν ἐπινίκια ἤγαγεν, ἐσφάγη, ὥστε μηδὲν μηδὲ ἐν
 6 τούτῳ ὁμολογηθῆναι· ἐν τε γὰρ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τὰ λαμπρότατα
 πρὶν πράξας τότε τὰ ἀλγεινότερα ἔπαθεν, καὶ ἐς πάντας τοὺς πολί-
 τας τοὺς Κασσίους ἐκ χρησμοῦ τινὸς ἐποπτεύσας πρὸς μὲν ἀνδρὸς
 Κασσίου οὐδενὸς ἐπεβουλεύθη, παρὰ δὲ δὴ τῷ ὄρει τῷ τὴν ἐπί-
 7 κλησιν ταύτην ἔχοντι καὶ ἀπέθανε καὶ ἐτάφη. τῶν δὲ δὴ συμ-
 πλεόντων αὐτῷ οἱ μὲν αὐτίκα ἐάλωσαν οἱ δὲ ἔφυγον, ἄλλοι τε καὶ
 ὁ παῖς ἡ τε γυνὴ αὐτοῦ. καὶ ἡμεῖς ἐς τὴν Ῥώμην μετὰ ταῦτα
 ἀδείας τυχοῦσα ἀνεσώθη, ὃ δὲ δὴ Σέξτος ἐς τὴν Ἀφρικὴν πρὸς
 τὸν ἀδελφὸν τὸν Γραῖον ἐκομίσθη· τούτοις γὰρ δὴ τοῖς ὀνόμασι
 διακεκρίδεται, ἐπειδὴ τὴν τοῦ Πομπηίου πρόσρησιν ἀμφότεροι
 εἶχον.

6 Καῖσαρ δὲ ὡς τότε μετὰ τὴν μάχην τὰ κατεπείγοντα διεκῆ-
 σατο, τὴν μὲν Ἑλλάδα τὰ τε λοιπὰ τὰ ταύτῃ ἄλλοις τισὶ καὶ προσ-
 ποιῆσθαι καὶ καθίστασθαι προσέταξεν, αὐτὸς δὲ τὸν Πομπήιον
 ἐπεδίωξεν. καὶ μέχρι μὲν τῆς Ἀσίας κατὰ πύστιν αὐτοῦ προῦν
 ἠπείχθη, ἐνταῦθα δέ, ἐπειδὴ μηδεὶς ὅπῃ πεπλευκὸς ἦν ἠπίστατο,
 2 ἐνδιέτριψεν. οὕτω δ' οὖν ἐν τύχῃ πάντα αὐτῷ προυχώρει ὥστε
 καὶ τὸν Ἑλλήσποντον ἐν πορθμείῳ τινὶ περαιοῦμενος ἐνέτυχε μὲν
 τῷ τοῦ Πομπηίου ναυτικῷ μετὰ τοῦ Κασσίου τοῦ Λονκίου πλέοντι,
 οὐ μόνον δὲ οὐδὲν δεινὸν ὑπ' αὐτῶν ἔπαθεν, ἀλλὰ καὶ προσκατα-
 3 πλῆξας σφᾶς προσεποιήσατο. καὶ τούτου καὶ τὰ ἄλλα τὰ ἐκείνῃ,
 μηδενὸς ἔτ' ἀνταίρωντος, παρελάμβανε καὶ διόκει, χρημάτων μὲν
 ἐκλογίη, ὥσπερ εἶπον, ποιούμενος, ἄλλο δὲ μηδὲν μηδένα λυπῶν,
 ἀλλὰ καὶ εὐεργετῶν πάντας ὅσα ἐνεδέχετο. τοὺς γοῦν τελώνας πι-
 κρότατά σφισι χρωμένους ἀπαλλάξας, ἐς φόρον συντέλειαν τὸ συμ-
 βαῖνον ἐκ τῶν τελῶν κατεστήσατο.

7 καὶ τούτῳ πυνθόμενος τὸν Πομπήιον πρὸς τὴν Αἴγυπτον
 πλέοντα, καὶ δέισας μὴ προκατασχὼν αὐτὴν αὐτῆς ἰσχύσει, ἀφωρ-

μήθῃ κατὰ τάχος. καὶ ἐκείνον μὲν οὐκέτι περιόντα κατέλαβε, τῇ 2
 δ' Ἀλεξανδρείᾳ αὐτῇ μετ' ὀλίγων πολὺ πρὸ τῶν ἄλλων, πρὶν τὸν
 Πτολεμαῖον ἐκ τοῦ Πηλουσίου ἔλθειν, προσπλεύσας, καὶ τοὺς Ἀλε-
 ξανδρέας θορυβουμένους ἐπὶ τῷ τοῦ Πομπηίου θανάτῳ ἐδρών, οὐκ
 ἐθάρσυνεν εὐθὺς ἐς τὴν γῆν ἐκβῆναι, ἀλλ' ἀνορμισάμενος ἀνέχε-
 μέχρῃς οὗ τὴν τε κεφαλὴν καὶ τὸν δακτύλιον αὐτοῦ περιφθέντα οἱ
 ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου εἶδεν. οὕτω δὲ ἐς μὲν τὴν ἡπειρον θαρσοῦν· 3
 τως προσέσχεν, ἀγανακτήσεως δὲ ἐπὶ τοῖς ῥαβδούχοις αὐτοῦ παρὰ
 τοῦ πλήθους γενομένης αὐτὸς μὲν ἀγαπητῶς ἐς τὰ βασίλεια προ-
 κατέφυγε, τῶν δὲ δὴ στρατιωτῶν τινὲς τὰ ὅπλα ἀφῆρέθησαν, καὶ
 διὰ τοῦθ' οἱ λοιποὶ ἀνωρμίσαντο αὐθις, ἕως πᾶσαι αἱ νῆες ἐπικα-
 τέχθησαν. ὁ δ' οὖν Καῖσαρ τὴν τοῦ Πομπηίου κεφαλὴν ἰδὼν κα- 8
 τεδάκρυσε καὶ κατωλοφύρατο, πολίτην τε αὐτὸν καὶ γαμβρὸν ὀνο-
 μάζων, καὶ πάνθ' ὅσα ποτὲ ἀλλήλοις ἀνθυπουργήκεσαν ἀναριθμού-
 μενος. τοῖς τε ἀποκτείνασιν αὐτὸν οὐχ ὅπως εὐεργεσίαν τινὰ ὀφεί-
 λειν ἔφη, ἀλλὰ καὶ ἐπεκάλει, καὶ ἐκείνην κοσμήσαι τε καὶ εὐθετη-
 σαι καὶ θάψαι τισὶν ἐκέλευσεν. καὶ ἐπὶ μὲν τούτῳ ἔπεινον ὅσῃ, 2
 ἐπὶ δὲ δὴ τῇ προσποιήσει γέλωτα ὠφλίσκανεν· τῆς γὰρ δυναστείας
 δεινῶς ἀπ' ἀρχῆς ἐφιέμενος, καὶ ἐκείνον καὶ ὡς ἀνταγωνιστὴν καὶ
 ὡς ἀντίπαλον αἰε ποτε μισήσας, καὶ τὰ τε ἄλλα ἐπ' αὐτῷ πάντα
 πράξας καὶ τὸν πόλεμον τόνδε οὐκ ἐπ' ἄλλο τι παρασκευάσας ἢ
 ἵνα ἀπολομένον αὐτοῦ πρωτεύσῃ, τότε τε ἐς τὴν Αἴγυπτον οὐ δι' 3
 ἄλλο τι περὶ αὐτόν, εἰ περιεῖη, προσκατεργάσατο, πο-
 θεῖν τε αὐτὸν ἐπλάττετο καὶ ἀγανακτεῖν ἐπὶ τῷ ὀλέθρῳ αὐτοῦ
 ἐσκήπττετο.

καὶ ὁ μὲν μηδὲν ἔτι πολέμιον ὑπέσχημένον οἱ ἐκείνου καταλεί- 9
 πεσθαι νομίζων, ἐν τῇ Αἰγύπτῳ ἐνεχρόνισεν ἀργυρολογῶν καὶ τὰ
 τοῦ Πτολεμαίου καὶ τὰ τῆς Κλεοπάτρας διάφορα διακρίνων· πό-
 λεμοι δὲ ἐν τούτῳ ἔτεροι αὐτῷ παρεσκευάσθησαν. ἡ τε γὰρ Αἴ- 2
 γυπτος ἐνεόχμωσε, καὶ ὁ Φαρνάκης ἠρξάτο μὲν εὐθύς, ἐπειδὴ πρῶ-
 τον τὸν τε Πομπήιον καὶ τὸν Καῖσαρα ἐκπεπολεμῶσθαι ἔμαθε,
 τῆς πατροφῆς ἀρχῆς ἀντιποιεῖσθαι (χρонеῖν τε γὰρ αὐτοὺς ἐν τῇ
 στάσει καὶ τὰς δυνάμεις τῶν Ῥωμαίων αὐτὰς περὶ αὐταῖς ἀναλώ-
 σαι ἤλπισεν), εἶχετο δὲ καὶ τότε τῶν προκειμένων, ὅτι τε ἅπας 3
 ἐκεκίνητο καὶ ὅτι πόρρω τὸν Καῖσαρα ὄντα ἐπύθετο, καὶ πολλὰ γε
 χωρία προκατέλαβεν. καὶ τούτῳ καὶ ὁ Κάτων καὶ ὁ Σκιπίων, οἱ
 τε ἄλλοι οἱ τὴν αὐτὴν σφίσι γνώμην ἔχοντες, καὶ ἐμφύλιον καὶ
 ὁθνεῖον ἐν τῇ Ἀφρικῇ πόλεμον ἤγειραν.

- 10 ἔσχε γὰρ οὕτως. ὁ Κάτων ἐν τῇ Ανρραχίῳ πρὸς τοῦ Πομπηίου τὰ τε ἐκ τῆς Ἰταλίας ἐπιτηρεῖν, ἅν τις διαβαίνει, καὶ τοὺς Παρθηνοὺς κατεῖργειν, ἅν τι πυρακινῶσι, καταλειφθεὶς τὸ μὲν
- 2 πρῶτον ἐκείνοις ἐπολέμει, ἡττηθέντος δὲ τοῦ Πομπηίου τὴν μὲν Ἑπειρον ἐξέλειπεν, ἐς δὲ τὴν Κέρκυραν μετὰ τῶν ὁμογενισμονούντων οἱ κομισθεὶς ἐνταῦθα τοὺς τε ἐκ τῆς μάχης διαφυγόντας καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς τὰ αὐτὰ φρονοῦντας ἐδέχετο. Κιζέρων μὲν γὰρ καὶ
- 3 ἄλλοι τινὲς τῶν βουλευτῶν ἐς τὴν Ῥώμην παραντίκα ἀπῆραν· οἱ δὲ δὴ πλείους μετὰ τε τοῦ Λαβιήρου καὶ μετὰ τοῦ Ἀφρανίου, ἅτε μηδεμίαν ἐν τῇ Καίσαρι ἐλπίδα, ὁ μὲν ὅτι ἡττομολήκει, ὁ δὲ ὅτι σωθεὶς ὑπ' αὐτοῦ αὐθὶς οἱ ἐπεπολεμήκει, ἐχόντων, πρὸς τε τὸν
- 11 Κάτωνα ἦλθον καὶ ἐκείνον προστησάμενοι ἐπολέμουν. καὶ μετὰ τοῦτο καὶ ὁ Ὀκτάσιος σφισι προσεγένετο. ὥς γὰρ τότε τὸν Ἰόνιον ἐσέπλευσε καὶ τὸν Ἀντιόνιον τὸν Γάιον συνέλαβεν, ἄλλων μὲν τινων χωρίων ἐκράτησε, τὴν δὲ δὴ Σάλονα, καίπερ ἐπὶ πλεῖστον αὐ-
- 2 τὴν πολιορκήσας, οὐχ εἶλεν. τὰ τε γὰρ ἄλλα ἰσχυρῶς αὐτὸν ἀπεκροῦντο, βοηθοῦντά σφισι τὸν Γαβίνιον ἔχοντες, καὶ τέλος μετὰ τῶν γυναικῶν ἐπεκδραμόντες μέγα ἔργον εἰργάσαντο· ἐκεῖναί τε γὰρ τὰς τε κόμιας καθεῖσαι καὶ στολὰς μελαίνας ἐνδυσάμεναι λαμπάδας τε λαβοῦσαι, καὶ τὸ σύμπαν πρὸς τὸ φοβερώτατον σχημα-
- 3 τισάμεναι, τῷ τε στρατοπέδῳ τῷ πολιορκουντί σφας νυκτὸς μέσης προσέμιξαν, καὶ τοὺς προφύλακας ὥς καὶ δαίμονες τινες ἐκπλήξασαι τὸ πῦρ ἐς τὸ χαράκωμα ἀπανταχόθεν ἄμα ἐνέβαλον, καὶ αὐτοὶ ἐπισπόμενοι σφισι πολλοὺς μὲν ταραττομένους πολλοὺς δὲ καὶ καθεύδοντας ἐφόνευσαν, καὶ ἐκεῖνό τε εὐθὺς κατέσχον, καὶ τὸ ναύ-
- 4 σταθμον ἐν ᾧ ὁ Ὀκτάσιος ἠύλζετο αὐτοβοεῖ εἶλον. οὐ μὲντοι καὶ ἐν ῥαστιῳγῇ τινὲς ἐγένοντο· διαφυγόν γὰρ πῶς αὐτοὺς δυνάμιν τε αὐθὶς ἡθροισε, καὶ μάχῃ νικήσας προσήδρευε σφίσιν. κἂν τούτῳ τοῦ Γαβίνιου νόσῳ τελευτήσαντος τῆς τε θυλάσσης τῆς ἐκεῖ πάσης
- 5 ἐκράτησε, καὶ ἐς τὴν γῆν ἐκβαίνων πολλὰ αὐτῆς ἐκακούργει, μέχρις οὗ ἢ τε πρὸς τῇ Φαρσάλῳ μάχῃ ἐγένετο, καὶ οἱ στρατιῶται αὐτοῦ ἐπιπλευσάτων τινῶν ἐκ τοῦ Βρεντεσίου σφίσι μετέστησαν, μηδ' ἐς χεῖρας αὐτοῖς ἐλθόντες. τότε γὰρ ἐρημωθεὶς τῶν συμμάχων ἐς τὴν Κέρκυραν ἀπεχώρησεν.
- 12 καὶ ὁ Πομπήσιος δὲ ὁ Γναῖος πρότερον μὲν τῷ τῶν Αἰγυπτίων ναυτικῷ περιπλέων τὴν τε Ἑπειρον καλονυμένην κατέτρεχε καὶ Ὀρικὸν ὀλίγον εἶλε, Μάρκον Ἀχιλίου αὐτὸ κατέχοντος, καὶ τὸν τε ἔσπλουν τὸν ἐς τὸν λιμένα πλοίοις λίθων γέμουσι χώσαντος, καὶ περὶ τὸ στόμιον αὐτοῦ πύργους ἐκατέρωθεν ἐπὶ τε τῆς ἡπείρου καὶ
- 2 ἐφ' ὀλκιάδων ἐγείραντος. τοὺς τε γὰρ λίθους τοὺς ἐν τοῖς σκάφε-

σιν ἐγκειμένους κολυμβηταῖς ὑφ' ὕδροις διασκεδάσας, καὶ αὐτὰ ἐκεῖνα
 κουφισθέντα ἐλκύσας, τὸν τε ἔσπλουν ἤλευθέρωσε, καὶ μετὰ τοῦτο
 ὁπλίτας ἐφ' ἑκάτερα τῆς χιλῆς ἐκβιβάσας ἐπὶ ἐπέπλευσε, καὶ τὰ τε
 πλοῖα πάντα καὶ τῆς πόλεως τὸ πολλὸν κατέκαυσεν. εἶλε δ' ἂν καὶ ³
 τὴν λοιπὴν, εἰ μὴ τρωθεὶς δέος τοῖς Αἰγυπτίοις μὴ καὶ ἀποθάνῃ
 παρέσχεν. Θεραπενθεὶς δ' οὖν Ὡρικῶ μὲν οὐκέτι προσέβαλε, τὰ δ'
 ἄλλα περιφοιτῶν ἐπόρθει, καὶ ποτε καὶ αὐτοῦ τοῦ Βρεντεσιῶν μύ-
 την, ὥσπερ πον καὶ ἄλλοι τινές, ἐπαίρασεν. τέως μὲν δὴ ταῦτ' ⁴
 ἐποίει· ἐπεὶ δὲ ὁ τε πατὴρ αὐτοῦ ἡττήθη καὶ οἱ Αἰγύπτιοι πνυθό-
 μενοι τοῦτο οἴκαδε ἀπέπλευσαν, οὕτω δὴ πρὸς τὸν Κάτωνα ἀφί-
 κετο. καὶ αὐτὸν Κάσιος ὁ Γάιος ἐμιμήσατο, πλείστα μὲν καὶ τῆς ⁵
 Σικελίας καὶ τῆς Ἰταλίας λυπήσας, πολλὰς δὲ μάχαις ἔν τε τῇ
 θαλάσῃ καὶ ἐν τῇ ἡπείρῃ συχνοὺς νικήσας.

προσχόντα μὲν δὴ τὸν Κάτωνα ἀρετῇ σφῶν ἰδόντες πολλοὶ ¹³
 πρὸς αὐτὸν συγκατέμυγον, καὶ αὐτοῖς ἐκεῖνος συνωγαμισταῖς καὶ
 συμβούλοις πρὸς πάντα χρώμενος ἐς Πελοπόννησον, ὥς καὶ κατα-
 ληψόμενος αὐτήν, ἔπλευσεν· οὐ γὰρ πω τὸν Πομπήιον τεθνεῶτα
 ἠκχόζει. καὶ Πάτρας μὲν κατέσχον, κἀνταῦθα ἄλλους τε πολλοὺς ²
 καὶ τὸν Πετρήιον Πομπήιον τὸν Φαῦστον προσέλαβον· Κύντιον δὲ
 δὴ Φουφίου Καλήρου μετὰ τοῦτο ἐπιστρατεύσαντός σφισιν ἔξανή-
 χθησαν, καὶ ἐς Κυρήνην ἐλθόντες καὶ ἐκεῖ τὸν τοῦ Πομπηίου θά-
 νατον μαθόντες οὐκέτι συνεφρόνησαν, ἀλλ' ὁ μὲν Κάτων δι' ἀχθῆ- ³
 δόνα τῆς τοῦ Καίσαρος δυναστείας, καὶ ἄλλοι τινές δι' ἀπόρρωσιν
 τῆς παρ' αὐτοῦ συγγνώμης, ἐς τε τὴν Ἀφρικὴν μετὰ τοῦ στρατοῦ
 ἔπλευσαν καὶ τὸν Σικιῶνα προσλαβόντες πάντα ἐπὶ τῷ Καίσαρι
 ἔπραττον, οἱ δὲ δὴ πλείους ἐσκεδάσθησαν, καὶ αὐτῶν οἱ μὲν ἄλλοι ⁴
 ἀποχωρήσαντες ἀπὴν ἤλαξαν ὥς πον καὶ συνέτυχε σφίσιν, οἱ δὲ καὶ
 πρὸς τὸν Καίσαρα παραχορῆμα ἐλθόντες, ἄλλοι τε καὶ Γάιος Κά-
 σιος, ἀδείας ἔτεχον.

ὁ δὲ δὴ Καλῆρος ἐπέμφθη τε ἐς τὴν Ἑλλάδα πρὸ τῆς μάχης ¹⁴
 ὑπὸ τοῦ Καίσαρος, καὶ εἶλεν ἄλλα τε καὶ τὸν Πειραιᾶ ἅτε καὶ
 ἀτείχιστον ὄντα. τὰς γὰρ Ἀθήνας, καίπερ πλείστα τὴν χώραν αὐ-
 τῶν κακώσας, οὐκ ἠδυνήθη πρὸ τῆς τοῦ Πομπηίου ἥτις λαβεῖν·
 τότε γὰρ ἐθελονταὶ αὐτῷ προσεχώρησαν, καὶ αὐτοὺς ὁ Καίσαρ μη- ²
 δὲν μνησικακήσας ἀθώους ἀφῆκε, τοσοῦτον μόνον εἰπὼν, ὅτι πολλὰ
 ἀμαρτάνοντες ὑπὸ τῶν νεκρῶν σώζοιντο. τὸ δὲ δὴ ἔπος τοῦτο
 ἐδήλου ὅτι σφῶν διὰ τε τοὺς προγόνους καὶ διὰ τὴν δόξαν τὴν τε
 ἀρετὴν αὐτῶν ἐφείσατο. Ἀθῆναι μὲν οὖν καὶ τὰ ἄλλα τὰ πλείω ³

13 11 δῆ] τοι*

2 2 Πετρήιον τὸν τε Πομπηίου γαμβρὸν τὸν Φ.?

τῆς Ἑλλάδος εὐθὺς τότε ὡμολόγησαν αὐτῷ, Μεγαρεῖς δὲ καὶ ὡς ἀντέσχον· πολλῷ γὰρ ὕστερον χρόνῳ τὰ μὲν βίβη τὰ δὲ καὶ προδοσίᾳ ἤλωσαν. ὅθεν περ φόνος τε αὐτῶν πολλὸς ἐγένετο καὶ οἱ λοιποὶ ἐπράθσαν. ὁ μὲντοι Καλῆρος τοῦτο μὲν, ἵνα δὴ καὶ κατ' ἀξίαν αὐτοὺς τιμωρῆσθαι δόξῃ, ἐποίησεν· φοβηθεῖς δὲ μὴ καὶ παντελῶς ἡ πόλις ἀπόληται, πρῶτα μὲν τοῖς ἐπιτηδεύουσιν σφᾶς, ἔπειτα δὲ καὶ ἐλαχίστον ἀπέδοτο, ἵν' ἐλευθερωθῶσιν.

καὶ ὁ μὲν ταῦτα πράξας ἐπὶ τε τὰς Πάτρας ἐπεστράτευσεν, καὶ ἀμαχί αὐτάς, τὸν τε Κάτωνα καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ προεκαφοβήσας, κατέσχευεν· ἐν ᾧ δὲ ταῦτα ὡς ἕκαστα ἐπράττετο, καὶ ἡ Ἰβηρία καὶ περ εἰρηνεύσασα ἐκινήθη. ἐπειδὴ γὰρ ὁ Λογγῖνος ὁ Κύντος πολλὰ καὶ τότε αὐτοὺς ἐλυμαίνετο, τὸ μὲν πρῶτον ὀλίγοι τινὲς συνέστησαν ὡς ἀποκτενοῦντες αὐτόν· ἐπεὶ δὲ δὴ τρωθεῖς διέφυγε κακὰ τοῦτον πολλῷ μείζω σφᾶς ἠδίκη, σὺχοι μὲν Κορδονβήσιοι σὺχοι δὲ καὶ στρατιῶται, ἅτε καὶ τοῦ Πομπηίου γεγονότες, ἐπανεστήσαν αὐτῷ, Μάρκον Μάρκελλον Αἰσερνίνον τὸν ταμίαν προστησάμενοι. οὐ μὴν καὶ ὅλη τῇ γνώμῃ αὐτοὺς προσεδέξατο, ἀλλὰ τό τε ἀστάθμητον τῶν πραγμάτων ὄρον καὶ τὴν ἔκβασιν σφῶν ἐφ' ἑκάτερα προσδεχόμενος ἐπιηφοτέρηζε καὶ διὰ μέσου πάντα καὶ ἔλεγε καὶ ἐπραττεν, ὥστε, ἄντε ὁ Καῖσαρ ἄντε καὶ ὁ Πομπήιος κρατήσῃ, ἀμφοτέροισι σφίσι συνηγωνίσθαι δόξαι. Πομπηίῳ μὲν γάρ, ὅτι τοὺς τε μεταστάντας πρὸς αὐτόν ἐδέξατο καὶ τῷ Λογγίνῳ τὰ τοῦ Καίσαρος πράττειν λέγοντι ἀντεπολέμησεν, ἐχαρίσατο, Καῖσαρι δὲ ὅτι καὶ τοὺς στρατιώτας, ὡς καὶ τοῦ Λογγίνου νεωτερίζοντός τι, παραλαβὼν τούτους τε αὐτῷ ἐτήρησε καὶ ἐκείνον οὐκ εἴασε πολεμῶσθαι. καὶ τό γε ὄνομα τὸ τοῦ Πομπηίου τῶν στρατιωτῶν ταῖς ἀσπίσιν ἐπιγραφάντων ἀπῆλειψεν, ὅπως καὶ ἐκ τοῦ τοιοῦτον τῷ μὲν τὰ ἔργα τῶν ὅπλων τῷ δὲ τὴν δόκῃσιν προβάλλων, καὶ τῶν μὲν ὑπὲρ τοῦ κρατήσαντος γεγονότων προσποιοῦμενος, τὰ δὲ ἐναντία ἔς τε τὴν ἀνάγκην καὶ ἔς ἄλλους τινὰς ἀναφέρων, ἀσφαλὲς εἴη. καὶ διὰ τοῦτο, καίτοι παρασχὼν αὐτῷ παντελῶς τοῦ Λογγίνου τῷ πλήθει κρατῆσαι, οὐκ ἠθέλησεν, ἀλλ' ἔς τε ἔνδειξιν καὶ ἔς παρασκευὴν ὣν ἐβούλετο προάγων τὰ πράγματα, ἐπ' ἄλλοις τισὶ τὰ ἀμφίλογα αὐτῶν ἐποίησατο, ὥστε καὶ ἐν οἷς ἡλαττώθη καὶ ἐν οἷς ἐπλεονέκτησέ τι, ὑπὲρ τοῦ αὐτοῦ ὁμοίως τὰ μὲν ὡς αὐτὸς καὶ ἐποίησε καὶ οὐκ ἐποίησε, τὰ δὲ ὡς ἕτεροι, προτείνασθαι δυνήσθαι. καὶ ὁ μὲν οὕτω διαγαγὼν μέχρ' οὗ καὶ ὁ Καῖσαρ ἐνίκησε, πυρραχρῆμα μὲν ἔς θογγὴν αὐτῷ ἦλθε καὶ ὑπερωρίσθη, ἔπειτα δὲ κα-

τῇλθε καὶ ἐτιμῆθη· Λογγίνος δέ, καταβοησάντων αὐτοῦ διὰ πρεσβείας τῶν Ἰβήρων, τῆς τε ἀρχῆς ἐξέπεσε, καὶ οἴκαδε ἀνακομιζόμενος ἐφθάρη πρὸς ταῖς τοῦ Ἰβήρος ἐκβολαῖς.

ταῦτα μὲν ἔξω ἐγίνετο· οἱ δὲ ἐν τῇ Ῥώμῃ, τέως μὲν ἐν τε 17 ἀμφιλόγῳ καὶ ἐν μετεώρῳ τά τε τοῦ Καίσαρος καὶ τὰ τοῦ Πομπηίου πράγματα ἦν, ἐκ μὲν τοῦ προφανοῦς πάντες τὰ τοῦ Καίσαρος ὑπὸ τε τῆς δυνάμεως αὐτοῦ τῆς συνούσης σφίσι καὶ ὑπὸ τοῦ Σεργιλίου τοῦ συνάρχοντος ἐσπούδαζον, καὶ εἴτε που κρατήσας ἤγ- 2 γέλθη, ἔχαιρον, εἴτε καὶ πταίσας, ἐλυποῦντο, οἱ μὲν ἀληθῶς οἱ δὲ πλαστιῶς ἐκότερον· καὶ γὰρ κατὰσκοποί σφῶν καὶ κατήκοοι, πάνθ' ὅσα ἐπ' αὐτοῖς καὶ ἐλέγτο καὶ ἐγίνετο παρατηροῦντες, πολλοὶ περιεούστον· ἰδίᾳ δὲ τὰ ἐναντιώτατα τῶν φανερῶν οἱ τῷ τε Καί- 3 σαρι ἀχθόμενοι καὶ τὰ τοῦ Πομπηίου προαιρούμενοι καὶ ἔλεγον καὶ ἐποιοῦν, καὶ τούτου τά τε ἀγγελλόμενα κατὰ τὸ πρόσφορόν σφισιν ἀμφοτέροι λαμβάνοντες τοῖς μὲν δεδιότως τοῖς δὲ θαρσύν- 4 τως ἐχρῶντο, καὶ οἷα πολλῶν καὶ ποικίλων ἐν τε τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ καὶ ἐν τῇ αὐτῇ ὥρᾳ πολλάκις λογοποιουμένων χαλεπώτατα διετί- 5 θεντο· καὶ γὰρ ἦδοντο καὶ ἐλυποῦντο καὶ ἐθάρσυνον καὶ ἐφοβοῦντο διὰ βραχυτάτου. ἀγγελθείσης δὲ τῆς περὶ Φάρσαλου μάχης ἐπὶ 6 πολὺ μὲν ἠπίσταν· οὔτε γὰρ ὁ Καῖσαρ τῷ κοινῷ τι ἐπέστειλεν, ὁκνήσας δημοσίᾳ χαίρων ἐπὶ τοιαύτῃ νίκῃ φανῆναι, διόπερ οὐδ' ἐπινίκια αὐτῆς ἐπεμψέ, καὶ ὁ παράλογος πρὸς τε τὴν παρασκευὴν αὐτῶν καὶ πρὸς τὰ ἐλπιδόμενα πολὺς ἐφαίνεται. ὥς δ' οὖν ἐπὶ 7 στενσάν ποτε, τὰς μὲν εἰκόνας τοῦ τε Πομπηίου καὶ τοῦ Σύλλου τὰς ἐπὶ τῷ βήματι ἐστώσας ἀνείλον, ἄλλο δὲ οὐδὲν τότε ἐπραξαν· συγχοὶ μὲν γὰρ οὐδὲ τοῦτο βουλόμενοι ποιῆσαι, συγχοὶ δὲ καὶ τὸν Πομπήιον, μή πως ἀναμαχέσεται, φοβούμενοι, τῷ 8 τε Καίσαρι καὶ ἐκείνῳ ἰκανῶς ἔχειν ἐνόμιζον, καὶ τὸν Πομπήιον 9 ἀπαραίτητόν σφισιν ἐπ' αὐτῷ γενήσεσθαι προσεδόκων. ἐπεὶ μὲν τοι καὶ ἀπέθανεν, ὅψε μὲν καὶ τοῦτο, καὶ οὐ πρότερον πρὶν τὸν 10 δακτύλιον αὐτοῦ περιφθέντα ἰδεῖν, ἐπίστευσαν (ἐνεγέλυτο δὲ ἐν αὐτῷ τρόπαια τρία, ὥσπερ καὶ ἐν τῷ τοῦ Σύλλου), ὥς δ' οὖν ἐτε- 11 θνήκει, φανερώς τε ἤδη τὸν μὲν ἐπῆνον τὸν δὲ ἐλοιδόρουν, καὶ 12 πᾶν ὃ τι ποτὲ ἐξευρεῖν ἐδύναντο ἐσηγοῦντο δοθῆναι τῷ Καίσαρι, καὶ ἐν τε τούτῳ πολλὴ ἦν παρὰ πάντων ὥς εἰπεῖν τῶν πρώτων 13 ἀμιλλα, ὑπερβάλλειν σφῶν ἀλλήλους τῇ κολακείᾳ σπονδαζόντων, καὶ ἐν τῇ ἐπιχειροτονίᾳ αὐτῶν· ταῖς τε γὰρ ἐπιβοήσεσι καὶ τοῖς 14 σχήμασι πάντες, ὥς καὶ παρόντος καὶ ὄντος τοῦ Καίσαρος, πολὺ 15 πλείστην σπονδὴν ἐνεδείκνυντο, καὶ ἐνόμιζον εὐθὺς ἀντ' αὐτῶν,

17 1 1 τε] τῷ*

3 3 ἀπολόμενα

4 δεδιότες

19 1 4 ἦν om*

ὥσπερ τι αὐτῷ χαριζόμενοι ἀλλ' οὐκ ἐξ ἀνάγκης αὐτὸ ποιοῦντες,
 3 ὁ μὲν ἀρχὴν ὁ δὲ ἱερωσύνην ὁ δὲ καὶ χορήμια ἀντιλήψεσθαι. ἐγὼ
 οὖν τὰ μὲν ἄλλα, ὅσα ἤτοι καὶ ἐτέροις τισὶ πρότερον ἐψηφίσται,
 εἰκόνας τε καὶ στεφάνους καὶ προεδρίας τὰ τε τοιοντότροπα, ἢ
 καινὰ μὲν καὶ τότε ἐσενεχθέντα πρῶτον ἦν, οὐ μέντοι καὶ ὑπὸ τοῦ
 Καίσαρος ἐβεβαιώθη, παραλέψω, μὴ καὶ δι' ὄχλον γένωμαι εἰ
 4 πάντα αὐτὰ ἐπέξιοιμι· τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ ἐν τοῖς ἐπειτα, καὶ
 μᾶλλον γε ὅσω καὶ πλείω καὶ ἀτοπώτερα αἰεὶ ἐσῆγγετο, ποιήσω.
 μόνον δὲ δὴ ὅσα ἰδίον τέ τι καὶ ἐξαίρετον ἔχοντα ἐκυροῦτο κατα-
 20 λέξω. τοὺς τε γὰρ τὰ τοῦ Πομπηίου φρονήσαντας ἐπέτρεψαν
 αὐτῷ πᾶν ὅ τι ποτ' ἂν ἐθελήσῃ δρᾶσαι, οὐχ ὅτι καὶ αὐτὸς παρ'
 ἑαυτοῦ οὐ τοῦτ' ἤδη λαβὼν εἶχεν, ἀλλ' ἵνα καὶ ἐν νόμῳ δὴ τινα
 αὐτὸ ποιεῖν δόξῃ· καὶ πολέμων καὶ εἰρήνης κύριον, προσφάσει τῶν
 ἐν τῇ Ἀφρικῇ συνισταμένων, πρὸς πάντας ἀνθρώπους ἀπέδειξαν
 αὐτόν, κἄν μηδὲν μήτε τῷ δήμῳ μήτε τῇ βουλῇ περὶ αὐτῶν κοι-
 2 νώσεται. καὶ ἦν μὲν πού καὶ τοῦτο καὶ πρὶν ἐπ' ἐκείνῳ ἅτε καὶ
 δύναιμιν τηλικαύτην ἔχοντι· τοὺς γοῶν πολέμους οὐς ἐπολέμησε πάν-
 τας ὀλίγον κατ' ἑαυτὸν ἀνείλετο· ὁμῶς δ' οὖν αὐτῷ (πολιταὶ τε
 γὰρ καὶ αὐτοτελεῖς ἔτι δοκεῖν εἶναι ἤθελον) ταῦτά τε οὕτως ἐψη-
 φίσαντο καὶ τὰ ἄλλα πάντα αἰ καὶ ἀκόντων αὐτῶν ἔχειν ἐδύνατο.
 3 ὑπάτους τε γὰρ ἔτη πέντε ἐφεξῆς γενέσθαι καὶ δικτάτωρ οὐκ ἐς ἔκ-
 μηνον ἀλλ' ἐς ἐνιαυτὸν ὅλον λεχθῆναι ἔλαβεν, τὴν τε ἔξουσίαν τῶν
 δημάρχων διὰ βίου ὥς εἰπεῖν προσέθετο· συγκαθεύεσθαι τε γὰρ
 ἐπὶ τῶν αὐτῶν βύθρων καὶ ἐς τὰλλα συνεξετάζεσθαι σφισιν, ὃ
 4 μηδενὶ ἔξῃν, εὖρατο. αἱ τ' ἀρχαιρεσίαι πᾶσαι, πλὴν τῶν τοῦ πλή-
 θους, ἐπ' αὐτῷ ἐγένοντο, καὶ διὰ τοῦτο ἐς τὴν παρούσαν αὐτοῦ
 ἀναβληθεῖσαι ἐπ' ἐξόδῳ τοῦ ἔτους ἐτελέσθησαν. τὰς τε ἡγεμονίας
 τὰς ἐν τῷ ὑπηκόῳ τοῖς μὲν ὑπάτοις αὐτοὶ δῆθεν ἐκλήρωσαν, τοῖς δὲ
 δὴ στρατηγοῖς τὸν Καίσαρα ἀκκληρωτὶ δοῦναι ἐψηφίσαντο· ἐς τε γὰρ
 τοὺς ὑπάτους καὶ ἐς τοὺς στρατηγούς αὐθις παρὰ τὰ δεδογμένα
 5 σφίσιν ἐπαγγέλθον. καὶ ἕτερον δέ τι, εἰθισμένον μὲν γίνεσθαι, ἐν
 δὲ δὴ τῇ τοῦ καιροῦ διαφθορᾷ καὶ ἐπίφθορον καὶ νευροσπῆτον ὄν, ἔγ-
 νωσαν· τοῦ γὰρ πολέμου τοῦ πρὸς τε τὸν Ἰόβαν καὶ πρὸς τοὺς Ρω-
 μαίους τοὺς μετ' αὐτοῦ πολεμήσαντας, ὃν ὁ Καῖσαρ οὐδέπω τότε
 οὐδ' ὅτι γενήσοιτο ἡμίστατο, πέμψαι τινὰ αὐτῷ νικητήρια ὥς κε-
 κρηνηκότι προσέταξαν.

21 ταῦτ' οὖν οὕτω καὶ ἐψηφίσθη καὶ ἐκυρώθη· καὶ ὁ τε Καῖσαρ
 τὴν δικτατορίαν παραχοῆμα, καίπερ ἔξω τῆς Ἰταλίας ὢν, ὑπέστη,

20 1 2 πᾶν 3' 6*
 4 1 1' τε γὰρ*

3 δὴ] ἥδη

4 πολέμου?*

2 5 α om

καὶ τὸν Ἀντώνιον μὴδ' ἐστρατηγηκότα ἵππαρχον προσελομένους, καὶ εἶπε καὶ τοῦτον ὁ ὕπατος, καίτοι τῶν οἰωνιστῶν σφοδρότατα ἀντειπόντων μὴδενὶ ἐξεῖναι πλείω τοῦ ἑξαμήνου χρόνον ἵππαρχῆσαι. ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν γέλωτα ἐπὶ τούτῳ πολλὴν ὠφλίσκανον, αὐτὸν μὲν 2 δικτάτορα ἐς ἐνιαυτὸν παρὰ πάντα τὰ πάτρια λεχθῆναι γνόντες, περὶ δὲ δὴ τοῦ ἱππάρχου ἀκριβολογούμενοι· ὁ δὲ δὴ Καίλιος ὁ 22 Μάρκος καὶ ἀπώλετο τολμήσας τὰ περὶ τῶν δανεισμάτων ὑπὸ τοῦ Καίσαρος ὀρισθέντα, καθάπερ ἡττημένου τε αὐτοῦ καὶ ἐφθαρμέ-
 ρου, λῦσαι, καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὴν Ῥώμην καὶ τὴν Καμπανίαν ἐκταράξας. οὗτος γὰρ ἔπραξε μὲν ἀνὰ πρῶτους τὰ τοῦ Καίσαρος, 2 διὸ καὶ στρατηγὸς ἀπεδείχθη· ὀργισθεὶς δὲ ὅτι τε μὴ ἡστυνόμησε καὶ ὅτι καὶ ὁ Τρεβώνιος ὁ συνάρχων αὐτοῦ οὐ κληρωτός, ὥσπερ εἶθιστο, ἀλλ' αἰρετός ὑπὸ τοῦ Καίσαρος ἐς τὴν ἀστυνομίαν προ-
 ἐκρίθη, ἡναντιοῦτο πρὸς πάντα τῷ συνάρχοντι καὶ οὐτ' ἄλλο τι 3 τῶν ἐπιβαλλόντων οἱ ποιεῖσθαι ἐπέτρεπεν, οὔτε τὰς δίκας κατὰ τοὺς τοῦ Καίσαρος νόμους τελείσθαι συνεχώρει, καὶ προσέτι τοῖς ὀφείλουσι τι βοηθήσειν ἐπὶ τοὺς δεδανεικότας καὶ τοῖς ἐν ἄλλο-
 τρίων οἰκοῦσι τὸ ἐνοίκιον ἀφῆσειν ἐπηγγέλλετο. προσθέμενος δὲ 4 ἐκ τούτου συγχροὺς ἐπῆλθε μετ' αὐτῶν τῷ Τρεβωνίῳ, καὶ ἀπέκτει-
 νεν αὐτὸν εἰ μὴ τὴν τε ἐσθῆτα ἡλλάξαι καὶ διέφυγέ σφας ἐν τῷ ὄχλῳ. διαμαρτῶν δὲ τούτου νόμον ἰδίᾳ ἐξέθηκε, προῖκά τε πᾶσιν οἰκεῖν διδούς καὶ τὰ χρεῖα ἀποκόπτων. ὁ οὖν Σεργίλιος στρατιώ- 23
 τας τέ τινας ἐς Γαλατίαν κατὰ τύχην παρίοντας μετεπέμψατο, καὶ τὴν βουλὴν τῇ παρ' αὐτῶν φρουρᾷ συναγαγὼν προέθηκε γνώμην περὶ τῶν παρόντων, καὶ κρωθέντος μὲν μηδενός (δήμαρχοι γὰρ ἐκώλυσαν) συγγραφέντος δὲ τοῦ δόξαντος ἐκέλευσε τοῖς ὑπηρέταις καθελεῖν τὰ πινάκια. ἐπειδὴ τε ὁ Καίλιος ἐκείνους τε ἀπήλασε καὶ 2
 αὐτὸν τὸν ὕπατον ἐς θόρυβον κατέστησε, συνῆλθον αὐθις φραξά-
 μενοι τοῖς στρατιώταις, καὶ τὴν φυλακὴν τῆς πόλεως τῷ Σεργιλίῳ, ὥσπερ ἄνω μοι πολλάκις περὶ αὐτῆς εἴρηται, παρέδωκαν. καὶ ὁ 3
 μὲν οὐδὲν ἐκ τούτου τῷ Καίλιῳ ὥς καὶ στρατηγοῦντι προῦσαι ἐφη-
 κεν, ἀλλὰ τὰ τε προσήκοντα τῇ ἀρχῇ αὐτοῦ ἄλλῳ τῷ τῶν στρα-
 τηγῶν προσέταξε, καὶ αὐτὸν ἐκεῖνον τοῦ τε συνεδρίου εἶρξε καὶ ἀπὸ τοῦ βήματος βοῶντά τι κατέσπασε, τὸν τε δίφρον αὐτοῦ συνέτριψεν· ὁ δὲ ὀργὴν μὲν πολλὴν κατ' ἑκαστον αὐτῶν ἐποιεῖτο, 24
 δεδιώς δὲ μὴ καὶ κολασθῇ (δύναμιν γὰρ ἀξιόμαχον ἐν τῇ πόλει οὐκ εἶχεν) ἐς Καμπανίαν πρὸς Μίλωνι νεωτερίζοντά τι ἀπαῦραι ἔγνω. ἐκεῖνος γὰρ ἐπειδὴ μόνος τῶν φευγόντων οὐ κατήχθη πρὸς 2

22 2 1 μὲν om*

2 δι' ε*

23 1 1 χρύσεια

3 5 κα-

ταβοῶντα*

- τοῦ Καίσαρος, ἔς τε τὴν Ἰταλίαν ἀφίκετο, καὶ πολλοὺς ἀνθρώπους, τοὺς μὲν βίον δεομένους τοὺς δὲ καὶ τιμωρίαν τινὰ δεδιότας, συλλέξας τὴν τε χώραν ἐκακούργει καὶ ταῖς πόλεσι ταῖς τε ἄλλαις καὶ τῇ Καπύῃ προσέβαλλεν. πρὸς οὖν τοῦτον ὁ Καίλιος ἀφορμῇσαι θελήσας ὥστε μετ' αὐτοῦ πᾶν ὃ τι δύναιτο τὸν Καίσαρα λυτῆσαι, ἔπειτ' ἐπειδὴ μήτε ἐκ τοῦ προφωνοῦς ἐκδημῆσαι ἐδύνατο (παρετηρεῖτο γάρ) μήτ' αὖ ἐκδράναι ἐτόλμα διὰ τε τὰλλα καὶ ὅτι πολλῶ πλείω ἐν τε τῷ σχήματι καὶ ἐν τῷ ὀνόματι τῷ τῆς στρατηγίας ὢν καταπαράξειν ἤλπιζε, τῷ τε ὑπάρτῳ προσῆλθε καὶ παρητήτο αὐτόν, λέγων πρὸς τὸν Καίσαρα ἀπελθεῖν βούλεσθαι. ὑποτοπῆσας οὖν ἐκεῖνος τὴν διάνοιαν αὐτοῦ ἐπέτρεψε μὲν οἱ τοῦτο ποιῆσαι, ἄλλως τε καὶ ὅτι πολὺς ἐνέκειτο τό τε τοῦ Καίσαρος ὄνομα ἐπικαλούμενος καὶ πρὸς τὴν ἀπολογίαν δὴ ἐπείγασθαι σκηπτόμενος, συνέπεμψε δὲ αὐτῷ δήμαρχόν τινα, ἵν' εἴ τι νεοχημῶσαι τολμήσειεν κωλυθῇ.
- 25 ὥς δὲ ἐν τῇ Καμπανίᾳ ἐγένοντο, καὶ ὃ τε Μίλων πταίσας πρὸς τῇ Καπύῃ ἐς τὰ Τιφατηρὰ ὄρη κατεπεφεύγει καὶ ὁ Καίλιος οὐκέτι περαιτέρω προχωρεῖ, δαίσας ὁ δήμαρχος οἴκαδε ἐπαναγαγεῖν αὐτὸν ἠθέλησεν. προπυθόμενος οὖν ταῦθ' ὁ Σερεβίλιος τῷ μὲν Μίλωνι πόλεμον ἐν τῇ βουλῇ ἐπήγγειλε, τὸν δὲ δὴ Καίλιον ὑπομεῖναι μὲν ἐν τῷ προαστείῳ, μὴ καὶ ταράξῃ τι, ἐκέλευσεν, οὐ μέντοι διὰ φρυλαχῆς ἀκριβοῦς ἅτε καὶ στρατηγοῦντα ἐποίησατο. ἀπέδρα τε οὖν καὶ πρὸς τὸν Μίλωνα ἠπείγετο. κἂν ἐπράξῃ τι ταραχῶδες, εἰ ζῶντα αὐτὸν εὐρήσει. νῦν δὲ ἐκ τῆς Καμπανίας ἐκπεσόντος αὐτοῦ καὶ ἐν Ἀπουλίᾳ φθαρόντος, ἔς τε τὴν Βρεττίαν ἦλθεν ὥς ἐνταυθά γέ τι συστήσων, καὶ ἐκεῖ πρὶν ποιῆσαι τι λόγον ἄξιον ἀπώλετο· συστροφεῖντες γάρ οἱ τὰ τοῦ Καίσαρος πράττοντες ἀπέκτειναν αὐτόν.
- 26 καὶ οἱ μὲν οὕτως ἀπέθανον, οὐ μέντοι καὶ ἡσυχία παρὰ τοῦτο ἐν τῇ Ρώμῃ ἐγένετο, ἀλλὰ πολλὰ καὶ δεινὰ συνηρέχθη, ὥσπερ που καὶ τὰ τέρατα προεδήλωσεν. ἐκείνῳ τε γὰρ τῷ ἔτει τελευτῶντι ἄλλα τέ τινα συνέβη, καὶ μέλισσαι ἐν τῷ Καπιτωλίῳ παρὰ τὸν Ἡρακλέα ἰδρῦθῃσαν. καὶ ἐτέγγανε γὰρ ἱερὰ Ἰσιδι τότε γινόμενα, ἔδοξε γνώμη τῶν μάντεων πάντα αὐθις τὰ τε ἐκείνης καὶ τὰ τοῦ Σαράπιδος τεμενίσματα κατασχάσθαι· γενομένου δὲ τούτου καὶ ἐννεῖόν τι λαθόν σφας προσκαθηρέθη, καὶ ἐν αὐτῷ κεράμια ἀνθρωπείων σαρκῶν μεστὰ εὐρέθη. τῷ τε ἐχομένῳ σεισμὸς ἰσχυρὸς ἐγένετο καὶ βύας ὤφθη, κεραυνοὶ τε ἔς τε τὸ Καπιτώλιον καὶ ἐς τὸν τῆς τύχης τῆς δημοσίας καλουμένης ναὸν ἔς τε τοὺς τοῦ Καί-

σαρος κήπους κατέσκηψαν, κἀνταῦθα ἵππος τις τῶν οὐκ ἡμελημέ-
νων ἀπέθανεν ὑπ' αὐτῶν, καὶ τὸ τυχαῖον αὐτόματον ἀνεφύχθη. πρὸς 4
δὲ τούτοις αἰμά τε ἐξ ἐργαστηρίου σιτοποιοῦ προχυθὲν ἀφίκετο
πρὸς νεῶν ἕτερον τύχης, ἣν ἐκ τοῦ πάντα τὰ τε ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς
καὶ τὰ κατόπιν καὶ ἐφορᾷν καὶ ἐκλογίσεσθαι χοῆναί τινα, μηδὲ
ἐπιανθάνεσθαι ἐξ οἶων οἷος ἐγένετο, καὶ ἰδρύναντο καὶ ἐπεκάλε-
σαν τρόπον τινὰ οὐκ εὐαφήγητον Ἑλλήσιν· καὶ βρέφη τινὰ τὰς ἀρι- 5
στεροὺς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς χειρὸς ἔχοντα ἐγεννήθη, ὥστε ἐκ τε τῶν
ἄλλων μηδὲν ἕγχεῖς ὑποπτεύεσθαι, καὶ ἐκ τούτων μάλιστα τὴν τῶν
ὑποδεεστέρων κατὰ τῶν προτετιμημένων ἐπανάστασιν τοὺς τε μάν-
τεις προειπεῖν καὶ τὸν δῆμον προσδέχεσθαι.

ταῦτα μὲν οὕτως ὑπὸ τοῦ δαιμονίου προδειχθέντα ἐτάραττεν 27
αὐτούς· συνεπελάβετο δὲ σφισι τοῦ φόβου καὶ ἡ ὄψις αὐτῇ τῆς
πύλεως καὶ δεινῇ καὶ ἀήθης ἐν τε τῇ νοσηρίᾳ καὶ ἔπειτα ἐπὶ πολὺ
γενομένη· ὑπατος μὲν γὰρ οὐδεὶς οὐδὲ στρατηγὸς οὐδέπω ἦν, ὁ 2
δὲ δὴ Ἀντώνιος τῆς μὲν ἐσθῆτος ἕνεκα (τῇ γὰρ περιπορφύρῳ
ἐχοῖτο) καὶ ῥαβδούχων (τοὺς γὰρ ἐξ ἰόνους εἶχε) τοῦ τε τὴν βου-
λὴν ἀθροίζειν εἰκόνα τινὰ τῆς δημοκρατίας παρέχετο, τῷ δὲ δὴ
ξίφει ὃ παρῆξωστο καὶ τῷ πλήθει τῶν συνόντων οἱ στρατιωτῶν
τοῖς τε ἔργοις αὐτοῖς ὅτι μάλιστα τὴν μοναρχίαν ἐνεδείκνυτο· καὶ 3
γὰρ ἀρπαγαὶ καὶ ὕβρεις καὶ σφαγαὶ πολλαὶ ἐγίνοντο. καὶ ἦν οὐ
τὸ παρὸν μόνον τοῖς Ῥωμαίοις χαλεπώτατον, ἀλλ' ὅτι καὶ ἐς τὸν
Καίσαρα πολὺ πλείω καὶ δεινότερα ὑπωπτεύετο· ὅπου γὰρ ὁ ἵπ-
παρχος οὐδὲ ἐν ταῖς πανηγύρεσι τὸ ξίφος κατετίθετο (τὰς γὰρ
πλείους ταῖς τοῦ Καίσαρος παρασκευαῖς ἐπετέλεσεν· ὀλίγας γὰρ 4
τινας καὶ οἱ δήμαρχοι ἐποίησαν), τίς οὐκ ἂν αὐτὸν τὸν δικτάτορα
ὑπετόπησεν; εἰ γὰρ τις καὶ τὴν χρηστότητα αὐτοῦ, ὅφ' ἥς πολλῶν
καὶ ἀντιπολεμησάντων οἱ ἐπέφειστο, ἐνενόει, ἀλλ' οὗτοι καὶ ἐπὶ τῶν
ὁμοίων τοὺς τε ἐφιεμένους ἀρχῆς καὶ τοὺς καταπράξαντας αὐτὴν
μέροντας ἰδόντες καὶ ἐκείνον ἀλλοιωθήσεσθαι προσεδόκων. ἐλν· 28
ποῦντό τε οὖν, καὶ πολλὰ πρὸς ἀλλήλους, οἷς γε καὶ ἀσφάλειά τις
ἦν, διελάλουν. οὐ γὰρ πον καὶ πᾶσιν ἀδεῶς συγγίνεσθαι ἐδύναντο·
κἂν γὰρ πάνν φίλοι ἐδόκουν τινῶν εἶναι, συγγενεῖς τε ἕτεροι, διέ-
βαλλόν σφας, τὰ μὲν παρατρέποντες τὰ δὲ καὶ παντάπασι κατα-
ψευδόμενοι. ὅθεν οἱ λοιποὶ καὶ κατὰ τοῦτο οὐχ ἥκιστα ἐκακοπά· 2
θουν, ὅτι μήτε προσολοφύρεσθαι μήτ' ἐπικονῶσαι ἔχοντες οὐδ'
ἀπαλλαγῆναί ποτε αὐτοῦ ἐδύναντο. ἡ μὲν γὰρ πρὸς τοὺς ὁμοπα-
θεῖς συνουσία ἐφέρει τινα αὐτοῖς κούφισιν, καὶ τις ἀσφαλῶς ἐκλα· 3

27 2 2 τῆς] οὐδέπω
2 2 οὐτ' *

5 ᾧ

28 1 1 καὶ γὰρ οἱ π. ? *

λήσας τέ τι καὶ ἀντακούσας οἷα ἔπασχον ῥήων ἐγίγντο· ἡ δὲ δὴ πρὸς τοὺς οὐχ ὁμοήθεις ἀπιστία καθείργνυ τε ἐν ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν τὴν ἀνίαν καὶ ἐπὶ πλείον αὐτὰς ἐξέκαε, μήτε τὰ πόρροηι στε⁴ γούσας μήτ' ἀνάπυσσιν τινα λαμβανούσας, πρὸς γὰρ τῷ κατεχόμενα ἐνδον τὰ παθήματά σφας τηρεῖν, καὶ εὐλογεῖν αὐτὰ καὶ θαυμάζειν, ἐορτάζειν τε καὶ βουθυτεῖν εὐθυμειῖσθαι τε ἐπ' αὐτοῖς ἡνυγκάζοντο.

- 29 οὕτω μὲν οἱ Ῥωμαῖοι οἱ ἐν τῇ πόλει τότε ὄντες διετίθεντο· ὥσπερ δὲ οὐκ ἀποχωρῶν αὐτοῖς ὑπὸ τοῦ Ἀντωνίου κακοῦσθαι, Λούκιος τέ τις Τρεβέλλιος καὶ Πούπλιος Κορνήλιος Δολοβέλλας δῆμαρχοι ἐστασίασαν. οὗτος μὲν γὰρ τοῖς ὀφείλουσιν, ἐξ ὧν αὐτὸς ἦν, διὸ καὶ ἐκ τῶν εὐπατριδῶν ἐς τὸ πληθὺς ἐπὶ τῇ δημαρχίᾳ με² τέστη, συνηγωνίζετο· ἐκεῖνος δὲ ἔλεγε μὲν τῶν ἀμεινόντων προύστασθαι, ἐκ δὲ δὴ τοῦ ὁμοίου αὐτῷ καὶ γράμματα ἐξετίθει καὶ σφραγῖς ἐχοῖτο. ταραχή τε οὖν καὶ ἐκ τούτων πολλὴ ἐγίγντο, καὶ ὅπλα πολλὰ καὶ πανταχοῦ ἐωρᾶτο, καίτοι τῶν τε βουλευτῶν ἀπυγορευσάντων μηδὲν πρὸ τῆς τοῦ Καίσαρος ἀφίξεως καινοτομηθῆναι, καὶ τοῦ Ἀντωνίου μηδένα ἐν τῷ ἄστει ἰδιώτην ὀπλοφορεῖν.
- 3 καὶ οὐ γὰρ ἐσέκονον, ἀλλὰ πάντα δὴ πάντως καὶ ἐπ' ἀλλήλοις καὶ ἐπ' ἐκείνοις ἐποίουν, τρίτῃ στάσις τοῦ τε Ἀντωνίου καὶ τῆς γερονσίας ἐγένετο· ἵνα γὰρ καὶ παρ' αὐτῆς τά τε ὅπλα καὶ τὴν ἐξουσίαν τὴν ἀπ' αὐτῶν, ἥ φθάσας ἐχοῖτο, προστεθεῖσθαι νομισθεῖν, στρατιώτας τε ἐντὸς τοῦ τείχους τρέφειν καὶ τὴν πόλιν διὰ φυλακῆς⁴ μετὰ τῶν ἄλλων δημάρχων ποιεῖσθαι ἔλαβεν. κακὰ τούτου Ἀντώνιος μὲν ἐν νόμῳ δὴ τινι πάνθ' ὅσα ἐπεθύμει ἔδρα, Δολοβέλλας δὲ καὶ Τρεβέλλιος ὄνομα μὲν βιόον προάξουσιν εἶχον, ἀντηγωνίζοντο δὲ ὑπὸ τε τῆς θρασυτήτος καὶ ὑπὸ τῆς παρὰσκηνῆς καὶ ἀλλήλοις καὶ ἐκείνῳ, ὥσπερ τινὰ καὶ αὐτοὶ ἡγεμονίαν παρὰ τῆς βουλῆς εἰ³⁰ ληφότες. καὶ τούτῳ Ἀντώνιος πνυθόμενος τὰ στρατόπεδα, ἃ μετὰ τὴν μάχην ὁ Καῖσαρ ἐς τὴν Ἰταλίαν ὥς καὶ ἐφεσόμενός σφισι προέπεμψε, μηδὲν ὑγιὲς δρᾶν, καὶ φοβηθεῖς μή τι νεωτερίσωσι, τὸ μὲν ἔστιν τῷ Καίσαρι τῷ Λουκίῳ ἐπέτρεψε, πολίταρχον αὐτὸν ἀποδείξας, ὃ μηπώποτε πρὸς ἱππάρχον ἐγεγόνει, αὐτὸς δὲ πρὸς² τοὺς στρατιώτας ἐξώρμησεν. οἱ οὖν δῆμαρχοι οἱ ἀντιστασιάζοντες σφισι τοῦ τε Λουκίου διὰ τὸ γῆρας κατεφρόνησαν, καὶ πολλὰ καὶ δεινὰ, μέχρις οὗ τὸν Καίσαρα τά τε ἐν τῇ Αἰγύπτῳ διωκῆκότα καὶ ἐς τὴν Ῥώμην ὥρμηκότα ἐπύθοντο, καὶ ἑαυτοὺς καὶ τοὺς³ ἄλλους ἐξειργάσαντο. ὥς γὰρ οὐκέτ' αὐτοῦ ἐπισηῆζοντος, ἀλλ' ἐκεῖ

που πρὸς τῶν Αἰγυπτίων, ὥσπερ που ἤκουον, ἀπολουμένον, διε-
 φέροντο. τότε δὲ χρόνον μὲν τινα ζμετρίασαν, ἐπεὶ δὲ ἐπὶ τὸν
 Φαρινάκην ἐκεῖνος πρότερον ἐπιστράτευσεν, ἑστασίασαν αὐθις. ὁ 31
 οὖν Ἀντώνιος μῆτε ἐπισχεῖν αὐτοὺς δυνάμενος, καὶ τῷ πλήθει διὰ
 τὴν πρὸς τὸν Δολοβέλλαν ἐναντίωσιν προσκρούων, τὰ μὲν πρῶτα
 τούτῳ προσέθετο, καὶ τὸν Τρεβέλλιον ἄλλα τε ἐπητιῶτο καὶ ὅτι
 τοὺς στρατιώτας σφετερίζοιτο· ἔπειτα δὲ αἰσθόμενος τὸν ὅμιλον 2
 ἑαυτοῦ μὲν μηδὲν προτιμῶντα τῷ δὲ δὴ Δολοβέλλῃ μόνῳ προσ-
 κείμενον, ἠχθέσθη καὶ μετεβιάλετο, ἄλλως τε καὶ ὅτι τῆς μὲν παρὰ
 τοῦ πλήθους χάριτος οὐκ ἐκοινώνει οἱ, τῆς δὲ παρὰ τῶν βουλευ-
 τῶν αἰτίας τὸ πλεῖστον μετελάμβανεν. καὶ τῷ μὲν λόγῳ ἐν μέσῳ 3
 ἄμφοιν ἔστη, τῷ δὲ ἔργῳ τὸν Τρεβέλλιον κρύφα ἀνθείλετο, καὶ
 τὰ τε ἄλλα αὐτῷ συνηγωνίζετο καὶ στρατιώτας λαβεῖν ἐπέτρεπεν.
 καὶ ὁ μὲν Θεατῆς ἐκ τούτου καὶ ἀγνωροδέτης αὐτῶν ἐγίγνετο, ἐκεῖ-
 νοι δὲ ἐμάχοντο, καὶ τῆς τε πόλεως τὰ ἐπικαιρότατα ἀντικατελάμ-
 βανον καὶ φρόνους τε καὶ ἐμπρήσεις ἐποίουν, ὥστε καὶ τὰ ἱερὰ ποτε
 ἐκ τοῦ ἐστιαίου ὑπὸ τῶν ἀειπαρθένων ἐκκομισθῆναι. αὐθις τε οὖν 32
 φυλακὴν οἱ βουλευταὶ τῆς πόλεως ἀκριβεστέραν τῷ ἐπαύρῳ ἐψη-
 φίσαντο, καὶ στρατιωτῶν ὅπλασα ὡς εἰπεῖν ἡ πόλις ἐπληρώθη. οὐ
 μέντοι καὶ παῦλά τις ἐγένετο. ὁ γὰρ Δολοβέλλας ἀπογνοὺς συγ- 2
 γνώμης τινὸς παρὰ τοῦ Καίσαρος τεύξεσθαι, μέγα τι κακὸν ἐπε-
 θύμει δρᾶσας ἀπολέσθαι ὡς καὶ ὄνομα ἐκ τούτου ἐς αἰὲς σχίσων·
 ἤδη γὰρ τινες καὶ τῶν κακίστων ἔργων ἑρασταὶ ἐπὶ τῇ φήμῃ γίγ-
 νονται. ὅψ' οὐπὲρ καὶ ἐκεῖνος τὰ τε ἄλλα ἐτάραττε, καὶ τοὺς νό-
 μους, τὸν τε περὶ τῶν χρηῶν καὶ τὸν περὶ τῶν ἐνοικίων, ἐν ᾗ τῇ
 τινὲς ἡμέρᾳ θήσειν ὑπέσχετο. ὡς οὖν τοῦτό τε προεπηγγέλλετο, καὶ 3
 ὁ ὄχλος τὰ τε περὶ τὴν ἀγορὰν ἀποφράξας καὶ πύργους ἔστιν ἥ
 ξυλῖνους ἐπικαταστήσας ἔτοιμος παντὶ τῷ ἐναντιωθησομένῳ σφίσιν
 ἐπιχειροῦσαι ἐγένετο, ἐνταῦθ' ὁ Ἀντώνιος στρατιώτας ἅμᾳ τῇ ἡμέρᾳ
 πολλοὺς ἐκ τοῦ Καπιτωλίου καταγαγὼν τὰς τε σανίδας τῶν νόμων
 κατέκοψε, καὶ τινὰς καὶ μετὰ τοῦτο ταραχώδεις ἀπ' αὐτοῦ τοῦ
 Καπιτωλίου κατεκρήμνισεν.

οὐ μέντοι καὶ ἐπαύσαντο διὰ τοῦτο στασιάζοντες, ἀλλ' ὅσῳ 33
 πλείους αὐτῶν ἀπώλλυντο, τόσῳ μᾶλλον οἱ περιλιπεῖς ἐθορόβουν,
 νομίζοντες τὸν Καίσαρα μεγίστῳ τε καὶ δυσχερεστάτῳ πολέμῳ συμ-
 πεπλέχθαι. οὐδὲ ἐπέσχον πρὶν αὐτὸν ἐκεῖνον ἐξαπιναιῶς σφίσιν
 ὀφθῆναι. οὕτω δὲ καὶ ἄκοντες ἡσύχασαν. καὶ οἱ μὲν πᾶν ὅ τι 2
 ποτὲ ἐνεδέχετο πείσεσθαι προσεδόκων, λόγος τε ἐπ' αὐτοῖς κατὰ

31 2 3 μετεβιάλετο *
 3 ἀποκαταστήσας

4 οὐκ om

32 3 1 προεπηγγέλλετο *

πασαν ὁμοίως τὴν πόλιν ἦν, τῶν μὲν τὰ τῶν δὲ τὰ δικαιούντων· ὁ δὲ δὴ Καῖσαρ τῷ συνήθει οἱ τρόπῳ καὶ τότε ἐχρήσατο. τῇ τε γὰρ παρούσῃ αὐτῶν καταστάσει ἠρκέσθη, καὶ οὐδὲν τῶν προγενομένων ἐπολυπραγμώνησεν, ἀλλὰ πάντων τε ἐφείσατο καὶ τινὰς αὐ-

- 3 τῶν καὶ ἐτίμησεν, ἄλλους τε καὶ τὸν Δολοβέλλαν. εὐεργεσίαν γὰρ τινὰ αὐτῷ ὀφείλων οὐκ ἠξίωσεν αὐτῆς ἐκλαθέσθαι· οὐ γὰρ ὅτι ἡδικήθη, διὰ τοῦτο καὶ ἐκείνης ὀλιγόρησεν, ἀλλ' ἕξ ὧν εὖ ἐπεπόνθει, καὶ ἐπὶ τούτῳ οἱ συνέγνω, καὶ τὰ τε ἄλλα αὐτὸν ἐν τιμῇ ἡγάγεν, καὶ ὕπατον οὐ πολλῷ ὕστερον μηδὲ στρατηγήσαντα ἀπέδειξεν.
- 34 ταῦτα μὲν ἐν τῇ Ῥώμῃ παρὰ τὴν τοῦ Καίσαρος ἀπουσίαν ἐγένετο· χρόνιος δὲ ἐπ' αὐτὴν, καὶ οὐκ εὐθὺς ἐπὶ τῷ τοῦ Πομπηίου θανάτῳ, ἦλθε διὰ τάδε. οἱ Αἰγύπτιοι ταῖς τῶν χρημάτων ἐσπράξεσι βαρυνόμενοι, καὶ δεινῶς φέροντες ὅτι μηδὲ τῶν ἱερῶν τις ἀπέ-
- 2 χετο (θρησκέουσιν τε γὰρ πολλὰ περισσότατα ἀνθρώπων, καὶ πολέμους ὑπὲρ αὐτῶν καὶ πρὸς ἀλλήλους, ἅτε μὴ καθ' ἓν ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ ἐναντιωτάτου καὶ αὐτοῖς τιμῶντές τινα, ἀναιροῦνται), τούτοις τε οὖν ἀγανακτήσαντες, καὶ προσέτι φοβηθέντες μὴ τῇ Κλεοπάτρῃ ἅτε μέγα παρὰ τῷ Καίσαρι δυναμένη παραδοθῶσιν, ἐταρά-
- 3 χθησαν. ἐκείνη τε γὰρ τέως μὲν δι' ἐτέρων παρ' αὐτῷ διὰ τὸν ἀδελφὸν ἐδικάζετο, ἔπειτα δὲ ὡς τάχιστα τὴν φρίσιν αὐτοῦ κατέμαθεν (ἦν γὰρ ἐρωτικώτατος, καὶ πλείσταις καὶ ἄλλαις, ὅσαις πον περιττοί, συνενίγντο), πέμπει πρὸς αὐτὸν προδίδοσθαι τε ἐπὶ τῶν
- 4 γήλων λέγονσα, καὶ ἄξιούσα αὐτῇ δι' ἐαυτῆς ἀγωνίσασθαι. ἄλλως τε γὰρ περικαλλεστάτῃ γυναικῶν ἐγένετο, καὶ τότε τῇ τῆς ὥρας ἀκριπὴ πολὺν διέκρεπε, τό τε φθέγμα ἀστείότατον εἶχε, καὶ προσομι-
- 5 λῆσαι παντὶ τῷ διὰ χαρίτων ἡμίστατο, ὥστε λαμπρά τε ἰδεῖν καὶ ἀκουσθῆναι οὖσα, καὶ τούτων πάντα τινὰ καὶ δυσέρωτα καὶ ἀφελικέστερον ἐξεργάσασθαι δυναμένη, πρὸς τρόπον τε ἐνόμιζε τῷ Καίσαρι ἐντεύξεσθαι, καὶ πάντα ἐν τῷ κάλλει τὰ δικαιώματα ἔθετο.
- 6 ἤτησατό τε οὖν ἐς ὅψιν αὐτοῦ ἐλθεῖν, καὶ τυχοῦσα κατεκόμισέ τε ἐαυτὴν καὶ ἐξήσκησεν ὥστε σεμνοπρεπεστάτῃ καὶ οἰκτροτάτῃ αὐτῷ ὀφθῆναι. καὶ ἡ μὲν ταῦτα μηχανησαμένη ἕξ τε τὴν πόλιν ἄμα (ἕξω γὰρ καὶ ἐκείνης ἦν) καὶ ἐς τὰ βασίλεια λάθρῃ τοῦ Πτολεμαίου νυ-
- 35 κτὸς ἐσῆλθεν· ὁ δὲ δὴ Καῖσαρ ἰδὼν τε αὐτὴν καὶ τι φθελγυμένης ἀκούσας οὕτως εὐθὺς ἐδουλώθη ὥστε αὐτίκα ὑπὸ τε τὴν ξω τόν τε Πτολεμαῖον μεταπέμψασθαι καὶ συναλλάξαι σφᾶς ἐπιχειρῆσαι. ἤς
- 2 γὰρ δικαστῆς πρότερον ἠξιοῦτο εἶναι, τότε ταύτῃ συνεδίκει. ὁ οὖν

παῖς, διὰ τε τοῦτο καὶ ὅτι τὴν ἀδελφὴν αἰφριδίως εἶδεν ἔνδον οὖσαν, ὁργῆς τε πληρώθη, καὶ ἐκπηδήσας ἐς τὸ πλῆθος ἐβόα λέγων προδίδοσθαι, καὶ τέλος τὸ διάδημα ἀπὸ τῆς κεφαλῆς περισπάσας ἔρριπεν. Θορύβου δὲ ἐπὶ τούτῳ μεγάλου συμβάντος ἐκεῖνον μὲν οἱ Καισάρειοι στρατιῶται συνήρπασαν, τὸ δὲ δὴ Αἰγύπτιον ἐταράσσετο· κἂν αὐτοβοεῖ τὰ βασίλεια καὶ ἐκ τῆς γῆς καὶ ἐκ τῆς θαλάσσης ἅμα προσβαλόντες εἶλον (τοῖς γὰρ Ῥωμαίοις οὐδὲν ἀξιόμαχον, ἅτε καὶ φίλων σφῶν δοκούντων εἶναι, παρῆν), εἰ μὴ φοβηθεῖς ὁ Καῖσαρ προῆλθ' ἐξ αὐτούς, καὶ ἐν τῷ ἀσφαλεῖ στάς πάντα σφίσιν, ὅσα ἂν ἐθέλῃσιν, πράξειν ἐπέσχετο. καὶ μετὰ τοῦτο ἐξ ἐκκλησίας ἐσελθὼν τὸν τε Πτολεμαῖον καὶ τὴν Κλεοπάτραν παρεστήσατο, καὶ τὰς διαθήκας τοῦ πατρὸς αὐτῶν ἀνέγνω, ἐν αἷς ἐκέλευον μὲν συνοικῆσαί τε ἀλλήλοις κατὰ τῶν Αἰγυπτίων τὰ πάτρια καὶ βασιλεύειν ἅμα, τὸν δὲ δὴ τῶν Ῥωμαίων δῆμον τὴν ἐπιτροπείαν σφῶν ἔχειν ἐγγράπτο. πράξας δὲ τοῦτο, καὶ ἐπειπὼν ὅτι ἑαυτῷ, δικτάτορι ὄντι καὶ πᾶν τὸ τοῦ δήμου κράτος ἔχοντι, τὴν τε ἐπιμέλειαν τῶν παιδῶν ποιεῖσθαι καὶ τὰ δόξαντα τῷ πατρὶ αὐτῶν ἐπιτελεῖν προσήκει, ἐκείνοις τε τὴν βασιλείαν ἀμφοτέροις ἔδωκε, καὶ τῇ Ἀρσινόῃ τῷ τε Πτολεμαίῳ τῷ νεωτέρῳ, τοῖς ἀδελφοῖς σφῶν, τὴν Κύπρον ἐχαρίσατο. τοσοῦτον γὰρ πον δέος αὐτὸν ἔσχεν ὥστε μὴ μόνον μηδὲν τῶν τῆς Αἰγύπτου προσλαβεῖν, ἀλλὰ καὶ τῶν οὐκείων τι αὐτοῖς προσδοῦναι.

καὶ τότε μὲν οὕτως ἐπαύσαντο, αὐθις δὲ οὐ πολλῷ ὕστερον ἐκινήθησαν ὥστε καὶ πολεμῆσαι. ὁ γὰρ Ποσειδῶν ὁ τὴν διοίκησιν τῶν τοῦ Πτολεμαίου χρημάτων προστεταγμένος (εὐνοῦχος δὲ ἦν καὶ τοὺς Αἰγυπτίους ἐν τοῖς μάλιστα συνετεταράχει), δέσας μὴ καὶ δίκην ποτὲ ἐπὶ τούτῳ δῶ, πέμπει κρύφα πρὸς τὸν Ἀχιλλᾶν περὶ τὸ Πηλοῦσιον ἔτι καὶ τότε ὄντα, καὶ αὐτὸν ἐκφοβήσας τε ἅμα καὶ ἐπελπίσας προσηταιρίσατο, καὶ μετὰ τοῦτο καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς τὰ ὅπλα ἔχοντας ᾠκειώσατο. πᾶσί τε γὰρ ὁμοίως δεινὸν ἐδόκει εἶναι ἐπὶ γυναικὸς ἄρχεσθαι, ὑποψία τοῦ τὸν Καῖσαρα τότε μὲν ἐπὶ τῇ καταστάσει σφῶν ἀμφοτέροις δῆθεν αὐτοῖς τὴν βασιλείαν δεδωκέναι, προϊόντος δὲ δὴ τοῦ χρόνου μόνῃ τῇ Κλεοπάτρᾳ αὐτὴν προσθήσειν· καὶ ἀντίπαλοι τῷ τότε παρόντι αὐτοῦ στρατῷ ἐνόμιζον εἶναι. καὶ οἱ μὲν ἐπὶ τὴν Ἀλεξάνδρειαν εὐθὺς ἄραντες ἠπείγοντο· πνυθόμενος δὲ τοῦτο ὁ Καῖσαρ, καὶ καταδείσας τὸ τε πλῆθος αὐτῶν καὶ τὰς τόλμας, ἐπεμψέ τινας πρὸς τὸν Ἀχιλλᾶν, οὗτοι γε τῷ αὐτοῦ ἀλλὰ τῷ τοῦ Πτολεμαίου ὀνόματι, κε-

3 2 προσβάλλοντες*

4 5 β. ἀλλὰ τόνδε δὴ

37 1 1 ἡμινον*

- λεόντος αὐτῷ τὴν ἡσυχίαν ἄγειν. καὶ ὃς συνιείς ὅτι οὐ τοῦ παι-
 δὸς ἀλλ' ἐκείνου ἡ πρόσταξις ἦν, οὐχ ὅπως οὐκ ἐπῆκουσεν αὐτοῦ,
 2 ἀλλὰ καὶ προσκαταφρονήσας ὡς καὶ φοβουμένου τοὺς τε στρατιώ-
 τας συνήγαγε, καὶ πολλὰ μὲν ὑπὲρ τοῦ Πτολεμαίου πολλὰ δὲ καὶ
 κατὰ τοῦ Καίσαρος τῆς τε Κλεοπάτρας εἰπών, τέλος καὶ ἐπὶ τοὺς
 πεμφθέντας καίπερ Αἰγυπτίους ὄντας παρώξυνεν αὐτούς, ὅπως
 τοῦ τε φόβου σφῶν ἀναπλησθῶσι καὶ ἐς ἀνάγκην ἀσπείστου πολέ-
 3 μιον καταστῶσιν. μαθὼν οὖν ταῦτα ὁ Καῖσαρ τοὺς τε ἐκ τῆς
 Συρίας στρατιώτας μετεπέμψατο, καὶ τὰ βασιλεία τὰ τε ἄλλα τὰ
 πλησίον αὐτῶν οἰκοδομήματα διετάφρευσεν καὶ ἀπετείχισε μέχρι τῆς
 38 θαλάσσης. καὶν τούτῳ καὶ ὁ Ἀχιλλᾶς μετὰ τε τῶν ἄλλων καὶ μετὰ
 τῶν Ῥωμαίων τῶν ὑπὸ τοῦ Γαβινίου σὺν τῷ Σεπτίμῳ πρὸς τὴν
 τοῦ Πτολεμαίου φρουρὰν καταλειφθέντων ἐπέλθων (ἐκ γὰρ δὴ τῆς
 ἐκεῖ διατριβῆς καὶ τοὺς τρόπους ἐς τὸ ἐπιχώριον μετεβέβληκεσαν)
 τῶν τε Ἀλεξανδρέων τὸ πλεῖστον εὐθὺς προσεποιήσατο καὶ τὰ ἐπι-
 2 καιρότατα ἐκρατύνατο. καὶν τούτου πολλὰ μὲν μάχαι καὶ μεθ'
 ἡμέραν καὶ νύκτωρ αὐτοῖς ἐγίνοντο, πολλὰ δὲ καὶ κατεπίμψατο,
 ὥστε ἄλλα τε καὶ τὸ νωρὶον τὰς τε ἀποθήκας καὶ τοῦ σίτου καὶ
 τῶν βίβλων, πλείστων δὲ καὶ ἀρίστων, ὡς φασί, γενομένων, καυ-
 θῆναι. ἐκράτει δὲ τῆς μὲν ἡπείρου ὁ Ἀχιλλᾶς, χωρὶς ὧν ὁ Καῖ-
 σαρ ἐνετετελείστο, τῆς δὲ δὴ θαλάσσης ἐκείνος, ἄνευ τοῦ λιμένος.
 3 καὶ ναυμαχίᾳ τε ἐνίκησε, καὶ ჯειδὴ διὰ τοῦτο φοβηθέντες οἱ Αἰ-
 γύπτιοι μὴ ἐς τὸν λιμένα σφῶν ἐπεσπλεύσῃ, τὸ στόμα αὐτοῦ πλην
 βραχέος ἔχουσιν, καὶ ἐκεῖνο προσαπέφραξεν, ὀλκάδας λίθων πλήρεις
 καταποντώσας, ὥστ' αὐτοὺς μὴδ' εἰ πάντι βούλοιντο ἐκπλεῦσαι,
 4 δυνήθηναι ποιεῖν ἀπῶραι. ποιήσας δὲ τοῦτο ῥῆγον τὰ ἐπιτήδεια τὰ
 τε ἄλλα καὶ ὕδωρ ἐπήγετο· τὴν γὰρ αὐτόθεν ὕδρεϊαν ὁ Ἀχιλλᾶς
 σφᾶς ἀφῆρητο, τοὺς ὀχετοὺς διυκόνψας.
 39 τούτων δὲ οὕτω πραττομένων Γανυμήδης τις εὐνοῦχος τὴν Ἀρ-
 σινόην οὐ πάντι φρουρουμένην ἐς τοὺς Αἰγυπτίους ὑπεξήγαγεν· καὶ
 ταύτην ἐκεῖνοι βασιλίδι ἀποδείξαντες προθυμότερον τοῦ πολέμου,
 ὡς καὶ προστάτιν τινὰ ἐκ τοῦ τῶν Πτολεμαίων γένους ἔχοντες, ἄν-
 2 τελέαοντο. ὁ οὖν Καῖσαρ φοβηθεὶς μὴ καὶ ὁ Ποσειδὼν τὸν Πτο-
 λεμαῖον ἐκκλέψῃ, τὸν μὲν ἀπέκτεινε, τὸν δὲ οὐκέτ' ἐπικρυπτόμενος
 ἀκριβῶς ἐφρούρει. παροξυνθέντων δὲ καὶ ἐπὶ τούτοις τῶν Αἰ-
 γυπτίων, καὶ ἐκείνοις μὲν πλείονων ἀεὶ προσηγνομένων, τοῖς δὲ δὴ
 Ῥωμαίοις μὴδέπω τῶν στρατιωτῶν ἐκ τῆς Συρίας παρόντων, ἐς
 3 φιλίαν αὐτοὺς ἐπαγαγέσθαι ἠθέλησε, καὶ τὸν Πτολεμαῖον ἀναβι-

38 1 1 τε τῶν Ῥωμαίων καὶ μετὰ τῶν ἄλλων τῶν ὑπὸ*

3 4 προσκαταποντώσας*

4 1 πῇ?*

βάσας πον, ὅθεν ἐξακουσθήσεσθαι ἐμελλεν, εἰπεῖν σφίσιν ἐκέλευ-
 σεν ὅτι οὔτε τι κακὸν ἔχοι οὔτε πολεμεῖν δέοιτο· πρὸς τε τὰς σπον-
 δὰς αὐτοὺς παρεκάλει, καὶ προσυπισχερεῖτο διαπραΰζειν αὐτάς. καὶ 4
 εἶγε ἐκὼν ταῦτα οὕτω διεῖλεκτο, ἔπεισεν ἄν σφας καταλύσασθαι·
 νῦν δ' ὑποτοπήσαντες αὐτὰ ὑπὸ τοῦ Καίσαρος κατεσκευάσθαι οὐκ
 ἐνέδοσαν.

προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου στάσις τοῖς περὶ τὴν Ἀρσινόην οὔσιν 40
 ἐνέπεσε,* καὶ αὐτὴν ὁ Γαννυμήδης ἔπεισε τὸν Ἀχιλλῶν ὥς καὶ τὸ
 ναυτικὸν προδιδόντα ἀποκτεῖναι. γενομένου δὲ τούτου τὴν τε ἡγεμο-
 νίαν τῶν στρατιωτῶν παρέλαβε, καὶ τὰ πλοῖα ὅσα ἐν τῷ ποταμῷ
 καὶ ἐν τῇ λίμνῃ ἦν συνήγαγεν, ἄλλα τε προσκατεσκεύασε, καὶ πάντα 2
 αὐτὰ ἐς τὴν θάλασσαν διὰ τῶν διωρῶν κομίσας τοῖς τε Ῥω-
 μαίοις μὴ προσδεχομένοις προσέβαλε, καὶ τὰς μὲν κατέπρησε τῶν
 ὀλκάδων αὐτῶν τὰς δὲ ἀνεδήσατο, καὶ μετὰ τοῦτο τὸν τε ἔσπλον
 τοῦ λιμένος ἐξεκάθηρε, κἀνταῦθα ναυλοχῶν πολλά σφας ἐλόπει.
 τηρήσας οὖν ποτὲ αὐτοὺς ὁ Καῖσαρ ἀμελῶς ὑπὸ τοῦ κρατεῖν ἔχον· 3
 τας ἐς τε τὸν λιμένα ἀιφνιδίως ἐπεσέπλευσε, καὶ συχνὰ πλοῖα καύ-
 σας ἐς τε τὴν Φάρον ἀπέβη καὶ τοὺς ἐνοικοῦντας ἐν αὐτῇ ἐφόνεν-
 σεν. ἰδόντες δὲ τοῦτο οἱ ἐν τῇ ἡπείρῳ Αἰγύπτιοι κατὰ τε τὰς γε-
 φύρας ἐπεβοήθησαν αὐτοῖς, καὶ συχνοὺς τῶν Ῥωμαίων ἀνταποκτεί-
 ναντες τοὺς λοιποὺς ἐς τὰς ναῦς ἐσήραξαν. καὶ αὐτῶν ὅπουδῆποτε 4
 καὶ ἀθρόως ἐσβιαζομένων ἐς αὐτάς ἄλλοι τε πολλοὶ ἐς τὴν θάλασ-
 σαν ἐξέπεσον καὶ ὁ Καῖσαρ. κἀν διέφθαρτο κακῶς, ὑπὸ τε τῶν
 ἱματίων βαρυνόμενος καὶ ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων βαλλόμενος (ἄλουρ-
 γῶν γὰρ αὐτῶν ὄντων ἐστοχάζοντο), εἰ μὴ καὶ ἐκεῖνα ἀπερρίφει
 καὶ μετὰ τοῦτο διανεύσας πῇ ἐς ἀκρίτιον ἐσεβεβήκει. καὶ ὁ μὲν 5
 οὕτως ἐσώθη, μηδὲν τῶν γραμμῶν βρέξας ἢ πολλὰ ἐν τῇ ἀρι-
 στερᾷ χειρὶ ἀνέχων ἐνήξατο· τὴν δὲ δὴ ἐσθῆτα αὐτοῦ οἱ Αἰγύ-
 πτιοι λαβόντες πρὸς τὸ τρόπαιον, ὃ ἔστησαν τῆς τροπῆς ταύτης,
 ἀνεκρέμασαν ὥς καὶ αὐτὸν ἐκείνον ἡρηκότες. καὶ ἥδη γὰρ καὶ τὰ
 στρατεύματα ἃ ὑπὸ τῆς Συρίας μετεπέμπετο ἐπλησίασε, τὰς τε
 κατάρσεις ἐτήρουν καὶ πολλὰ αὐτοὺς ἐβλαπτον. τοῖς μὲν γὰρ πρὸς 6
 τὴν Αἰβύην σφῶν προσπλίτονσιν ὁ Καῖσαρ τρόπον τινὰ ἤμυνεν·
 συχνοὺς δὲ δὴ περὶ τὰς τοῦ Νείλου ἐκβολὰς πυρσοῖς ὥς καὶ Ῥω-
 μαῖοι ὄντες ἐξηπάτων τε καὶ συνελάμβανον, ὥστε τοὺς λοιποὺς μη-
 κέτι τολμᾶν παρακομίζεσθαι, μέχρις οὗ Τιβέριος Κλαύδιος ὁ Νέ-
 ρων ἐς αὐτὸν τότε τὸν ποταμὸν ἀναπλεύσας ἐκείνους τε μύχῃ ἐκρά-
 τησε καὶ τοῖς σφετέροις ἀδεέστερον τὸν πρόσπλον ἐποίησεν. κἀν 41

40 1 3 προδοῦσαν*

6 1 γὰρ om

τοῦτο Μιθριδάτης ὁ Περγαμηνὸς ἐπικληθεὶς ἐπεχείρησε μὲν ἐς τὸ
στόμα τοῦ Νεῖλου τὸ κατὰ Πηλούσιον ταῖς ναυσὶν ἀναβῆναι, ἀπο-
φραζάντων δὲ τῶν Αἰγυπτίων τοῖς πλοίοις τὸν ἑσπλουν προσεκομί-
2 σθη νυκτὸς ἐπὶ τὴν διώρυγα, καὶ ναῦς ἐς αὐτὴν ὑπερενεγκῶν (οὐ
γὰρ ἐξήσιν ἐς τὴν θάλασσαν) οὕτω διὰ ταύτης ἐς τὸν Νεῖλον ἀνέ-
πλευσε, καὶ μετὰ τοῦτο αἰγνίδιον ἔκ τε τῆς θαλάσσης καὶ ἐκ τοῦ
ποταμοῦ ἅμα τοῖς φρουροῦσι τὸ στόμα αὐτοῦ προσμύζας τὴν τε
3 ἀπόκλεισιν σφῶν ἔλυσε, καὶ τὸ Πηλούσιον τῷ τε πεζῷ ἅμα καὶ τῷ
ναυτικῷ προσβαλὼν εἶλεν. προχωρῶν τε ἐπὶ τὴν Ἀλεξάνδρειαν, καὶ
πυθόμενος Διοσκορίδην τινὰ ἀπαντήσιν σφίσι, ἐνῆδρευσέ τε αὐ-
τὸν καὶ κατειργάσατο.

- 42 αἰσθόμενοι δὲ ταῦθ' οἱ Αἰγύπτιοι τὸν μὲν πόλεμον οὐδ' ὥς
κατελύσαντο, ἀχθεσθέντες δὲ τῇ τοῦ ἐκτονόχου καὶ τῆς γυναικὸς
ἀρχῇ, καὶ νομίσαντες, ἂν τὸν Πτολεμαῖον προστήσονται, καθυπέρ-
2 τεροι τῶν Ῥωμαίων ἔσεσθαι, ἔπειτ' ἐπειδὴ οὐδὲνα τρόπον ἐξαρκά-
σαι αὐτὸν ἠδυνήθησαν (δεινὸς γὰρ ἐφυλάσσετο), ἐπλάσαντο ταῖς
τε συμφοραῖς πεπονῆσθαι καὶ τῆς εἰρήνης ἐπιθυμεῖν, καὶ ἔπεμψαν
πρὸς τὸν Καῖσαρα ἐπικηρυκευόμενοί τε καὶ τὸν Πτολεμαῖον αἰτοῦν-
3 τε, ὅπως δὴ σὺν αὐτῷ περὶ τῶν σπονδῶν, ἐφ' οἷς φηρήσονται, βου-
ταβεβλήσθαι (ἄλλως τε γὰρ καὶ δειλοὺς καὶ ὀστρορόπους ὄντας
ἤκουε, καὶ τότε πρὸς τὰ πταίσματα καταπεπληγμένους ἤσθετο), εἰ
δὲ δὴ καὶ τεχνάζοντό τι, ἀλλ' ὅπως μὴ διὰ τοῦτ' ἐμποδίσιν τὴν
εἰρήνην νομισθῇ, συνεπαινεῖν τέ σφισιν ἔφη καὶ τὸν Πτολεμαῖον
4 ἔπεμψεν. οὔτε γὰρ ἐν ἐκείνῳ τι ἰσχυρὸν ἔκ τε τῆς ἡλικίας καὶ ἐκ
τῆς ἀπαιδευσίας ἐνώρα ὄν, καὶ τοὺς Αἰγυπτίους ἦτοι συναλλαγῆ-
σεσθαι οἱ ἐφ' οἷς ἐβούλετο ἢ δικαιότερον καὶ πολεμηθήσεσθαι
καὶ καταστραφῆσεσθαι ἤλπισεν, ὥστε ἀπ' εὐλόγου δὴ τινος προ-
5 φάσεως τῇ Κλεοπάτρᾳ παραδοθῆναι. οὐ γὰρ πού ἦτιθησέσθαι
πότε ὑπ' αὐτῶν, ἄλλως τε καὶ τῆς δυνάμεώς οἱ προσγεγεννημένης,
43 προσεδόκησεν. παραλαβόντες δὲ τὸ παιδάριον οἱ Αἰγύπτιοι τῶν μὲν
σπονδῶν οὐδὲν ἐφρόντισαν, ἐπὶ δὲ τὸν Μιθριδάτην παραχρῆμα
ὤρμησαν ὥς δὴ καὶ μέγα τι ἐν τε τῷ ὀνόματι καὶ ἐν τῷ γένει τῷ
τοῦ Πτολεμαίου κατορθώσαντες· καὶ αὐτὸν πρὸς τῇ λίμνῃ ἐν μέσῳ
2 τοῦ τε ποταμοῦ καὶ τῶν ἐλῶν ἀπολαβόντες ἐθορύβουν. ὁ οὖν
Καῖσαρ ἐκείνους μὲν οὐκ ἐπεδίωξε, δεδιὼς μὴ λοχισθεῖν· ἀναχθεὶς
δὲ νυκτὸς ὥς πρὸς ἐκβολὴν τινα τοῦ Νεῖλου ἐπειγόμενος, καὶ φῶς,
ὅπως ἐπὶ πλεῖστον ταύτῃ προΐεναι νομισθῇ, πάμπαν κατ' ἐκάστην

42 1 1 μὲν om*
πολεμηθήσεσθαι

3 4 ἐμποδίσιν*
43 1 3 ὥς καὶ δὴ μ.*

4 1 οὐδὲ* 3 κατα-

ναὺν ἀνάψας, τὸ μὲν πρῶτον ἀποπλεῖν ὥριμητο, ἔπειτα δὲ ἀποσβέ-
 σας αὐτὸ ἀνεκοίμισθη, καὶ παραπλεύσας τὴν πόλιν πρὸς τε τὴν ³
 χειρρόνησον τὴν πρὸς τῇ Αἰβύῃ οὖσαν κατῆρε, κἀνταῦθα τοὺς
 στρατιώτας ἐκβιβάσας περιῆλθε τε τὴν λίμνην, καὶ τοῖς Αἰγυπτίοις
 ἀπροσδοκῆτως ἐπὶ τὴν ἕω προσπεσὼν εὐθὺς τε αὐτοὺς κατέπληξεν
 ὥστε καὶ ἐπικηρυκέσασθαι, καὶ μετὰ τοῦτο (τὴν γὰρ ἰκεταίαν αὐ- ⁴
 τῶν οὐκ ἐδέξατο) μάχῃ τε ὀξεῖα κατεκράτησε καὶ παμπληθεῖς ἐφό-
 νευσεν· καὶ τινες καὶ ἐν τῷ ποταμῷ μετὰ τοῦ Πτολεμαίου, σπονδῇ
 δι' αὐτοῦ φυγόντες, ἐφθάρησαν.

οὕτω μὲν τὴν Αἴγυπτον ὁ Καῖσαρ ἐχειρώσατο, οὐ μόντοι καὶ ⁴⁴
 ἐπλήκοον αὐτὴν τῶν Ῥωμαίων ἐποιήσατο, ἀλλὰ τῇ Κλεοπάτρᾳ,
 ἥσπερ ἔνεκα καὶ ἐπεπολεμήκει, ἐχαρίσατο. φοβηθεῖς μόντοι μὴ οἱ ²
 Αἰγύπτιοι νεωτερίσωσιν αὐθις γυναικὶ ἄρχειν παραδοθέντες, καὶ
 οἱ Ῥωμαῖοι διὰ τε τοῦτο καὶ ὅτι καὶ συνῆν αὐτῷ χαλεπήνῳσι, τῷ
 τε ἐτέρῳ ἀδελφῷ συνοικῆσαι δῆθεν αὐτὴν ἐκέλευσε, καὶ τὴν βασι-
 λεύαν ἀμφοτέροις σφίσιν, ὥς γε καὶ λόγῳ εἰπεῖν, ἔδωκεν. τῷ γὰρ ³
 ἔργῳ ἡ Κλεοπάτρα μόνῃ πᾶν τὸ κράτος σχήσειν ἔμελλεν· ὁ τε γὰρ
 ἀνὴρ αὐτῆς παιδίον ἔτι ἦν, καὶ ἐκείνη πρὸς τὴν παρὰ τοῦ Καίσα-
 ρος εὐνοίαν οὐδὲν ὅ τι οὐκ ἐδύνατο, ὥστε πρόσχημα μὲν ὡς καὶ ⁴
 τῷ ἀδελφῷ συνοικοῦσα καὶ τὴν ἀρχὴν ἐπύκνουν αὐτῷ ἔχουσα ἐκέ-
 κτητο, τὸ δ' ἀληθὲς μόνῃ τε ἐβασίλευε καὶ τῷ Καίσαρι συνδιηταῖο.

καὶ αὐτὸν ἐπὶ πλείον ἂν ἐν τῇ Αἰγύπτῳ κατέσχευε, ἢ καὶ ἐς ⁴⁵
 τὴν Ῥώμην εὐθὺς αὐτῷ συναπῆρεν, εἰ μὴ περ ὁ Φαρνάκης καὶ
 ἐκείθεν πᾶν ἄκοντα τὸν Καῖσαρα ἐξήγαγε καὶ ἐς τὴν Ἰταλίαν
 ἐπειχθῆναι ἐκώλυσεν. οὗτος γὰρ παῖς μὲν τοῦ Μιθριδάτου ἦν καὶ ²
 τοῦ Βοσπόρου τοῦ Κιμμερίου ἦρχεν, ὥσπερ εἴρηται, ἐπιθυμήσας
 δὲ πᾶσαν τὴν πατρῴαν βασιλείαν ἀνακτήσασθαι ἐπανάστη κατ'
 αὐτὴν τὴν τε τοῦ Καίσαρος καὶ τὴν τοῦ Πομπηίου στάσιν, καὶ
 οἷα τῶν Ῥωμαίων τότε μὲν πρὸς ἀλλήλους ἀσχόλων γενομένων, αὐ-
 θις δὲ ἐν τῇ Αἰγύπτῳ κατασχεθέντων, τὴν τε Κολχίδα ἀκοντὶ ³
 προσηγάγετο καὶ τὴν Ἀρμενίαν ἀπόντος τοῦ Δηιοτάρου πᾶσαν, τῆς
 τε Καππαδοκίας καὶ τῶν τοῦ Πόντου πόλεων τινας, αἱ τῷ τῆς
 Βιθυνίας νομῷ προσετετάχματο, κατεστρέψατο. πρῶσσοντος δὲ αὐ- ⁴⁶
 τοῦ ταῦτα ὁ Καῖσαρ αὐτὸς μὲν οὐκ ἐκινήθη (οὔτε γὰρ ἡ Αἴγυπτός
 πο καθειστήκει, καὶ ἐλπίδα ἔτ' εἶχε δι' ἐτέρων αὐτὸν χειρώσεσθαι),
 Γναῖον δὲ Δομίτιον Καλαῖνον ἐπεμψε, τὴν τε Ἀσίαν οἱ καὶ τὰ
 ἐκείσε στρατόπεδα προστάξας. καὶ ὃς τὸν Δηιοτάρου καὶ τὸν Ἀριο- ²
 βαρζάνην προσλαβὼν ἤλασεν εὐθὺς ἐπὶ τὸν Φαρνάκην ἐν τῇ Νικο-

2 5 ἐπιπλεῖν 3 4 ἐπὶ 45 1 1 ἔτι 2 1 μὲν γὰρ
 παῖς* 3 3 Καππ. μέρος καὶ? 46 1 3 ἔτ'] τέ* 19*

πόλει ὄντα (καὶ γὰρ ταύτην προκατελήφει), καὶ καταφρονήσας,
 ἐπειδὴ ἐκεῖνος τὴν παρουσίαν αὐτοῦ φοβηθεὶς ἀνοχὴν ἐπὶ πρεσβεύ-
 σει ἐτοίμως ἔσχε ποιήσεσθαι, οὔτε ἐσπείσατο αὐτῷ καὶ συμβαλὼν
 3 ἡττήθη. καὶ ὁ μὲν ἐκ τούτου ἐς τὴν Ἀσίαν, ἐπειδὴ μήτε ἀξιόμα-
 χός οἱ ἦν καὶ ὁ χειμῶν προσήει, ἀνεχώρησεν. Φαρνάκης δὲ μεγάλα
 δὴ φρονῶν τὰ τε ἄλλα τὰ ἐν τῷ Πόντῳ προσκατεστήσατο, καὶ
 Ἀμισὸν καίπερ ἐπὶ πλείστον ἀντιστοχούσαν εἰλέ τε καὶ διήρπασε,
 4 τούς τε ἡβῶντας ἐν αὐτῇ πάντας ἀπέκτεινε, καὶ ἐς τὴν Βιθυνίαν
 τὴν τε Ἀσίαν ἐπὶ ταῖς αὐταῖς τῷ πατρὶ ἐλπίσιν ἡπείγειτο. καὶ
 τούτῳ μαθὼν τὸν Ἀσανδρον, ὃν ἐπίτροπον τοῦ Βοσπόρου κατε-
 λοίπει, νεοεοχιμωκότα, οὐκέτι περαιτέρω προεχώρησεν. ἐκεῖνος γάρ,
 ἐπειδὴ τάχιστα πόρρω τε ὁ Φαρνάκης ἀπ' αὐτοῦ προῖων ἡγγέλθη,
 καὶ ἐδόκει, εἰ καὶ τὰ μάλιστα ἐν γε τῷ παρόντι ἀνθοῖ, ἀλλ' οὗτοι
 γε καὶ ἔπειτα καλῶς ἀπαλλάξουσιν, ἐπαυέστη αὐτῷ ὥς καὶ τοῖς Ῥω-
 μαίοις τι χαριούμενος τὴν τε δυναστείαν τοῦ Βοσπόρου παρ' αὐ-
 47 τῶν ληψόμενος. τοῦτ' οὖν ὁ Φαρνάκης ἀκούσας ὠρμησεν ἐπ' αὐ-
 τὸν μάτην. τὸν γὰρ Καῖσαρα ἐν τῇ ὁδῷ εἶναι καὶ ἐς τὴν Ἀρμε-
 νίαν ἐπείγεσθαι πυθόμενος ἀνέστρεψε, κἀνταῦθα αὐτῷ περὶ Ζέ-
 λειαν συνέντηξεν. ὁ γὰρ Καῖσαρ τοῦ τε Πτολεμαίου τελευτήσαντος
 καὶ τοῦ Δομιτίου νικηθέντος οὔτε ἐδῆρεπῃ οὔτε λυσιτελῇ οἱ τὴν
 ἐν τῇ Αἰγύπτῳ διατριβὴν ἐνόμισεν εἶναι, ἀλλ' ἀφωρμήθη, καὶ τὰ
 2 χει πολλῶν χρησάμενος ἐς τὴν Ἀρμενίαν ἀφίκετο. ἐκπλαγεὶς οὖν ὁ
 βάρβαρος, καὶ πολὺ μᾶλλον τὴν ὁρμὴν ἢ τὸν στρατὸν αὐτοῦ κα-
 ταδείσας, προσέπειμψεν αὐτῷ πρὶν πλησιάσαι πολλάκις προκηρυ-
 3 κεύμενος, εἰ πως τὸ παρὸν ἐφ' ὀτωδῇ συνθέμενος ἐκφύγοι. προ-
 ἔσχετο δὲ ἄλλα τε, καὶ ἐν τοῖς μάλιστα ὅτι οὐ συνήρατο τῷ Ποι-
 πῆϊ. καὶ ἡλιπίζεν ὑπάρξεσθαι τε αὐτὸν ἐς σπονδὰς αἵτε καὶ ἐς τὴν
 Ἰταλίαν τὴν τε Ἀφρικὴν ἐπειγόμενον, καὶ ἀπελθόντος αὐτοῦ ὅμ-
 4 δῖως αὐθις πολεμήσειν. ὑποπτεύσας οὖν τοῦτο ὁ Καῖσαρ τοὺς
 μὲν πρώτους καὶ τοὺς δευτέρους πρέσβεις ἐφιλοφρονήσατο, ὅπως
 ὅτι μάλιστα ἀπροσδοκῆτόν οἱ τῇ τῆς εἰρήνης ἐλπίδι προσπέσῃ, τῶν
 δὲ τρίτων ἐλθόντων τὰ τε ἄλλα ἐπεκάλεσεν αὐτῷ καὶ ὅτι τὸν Ποι-
 πῆϊον τὸν εὐεργέτην ἐγκατέλιπεν. καὶ οὐκ ἀνεβάλετο, ἀλλ' εὐθὺς
 5 αὐθημερόν, ὥσπερ εἶχεν ἐκ τῆς ὁδοῦ, συνέμιξε, καὶ τινα χρόνον
 ὑπὸ τε τῆς ἵππου καὶ ὑπὸ τῶν δρεπανηφόρων ἐκταραχθεὶς ἔπειτα
 τοῖς ὀπλίταις ἐκράτησεν. καὶ ἐκεῖνον μὲν ἐκφυγόντα ἐπὶ τὴν Θά-
 λασσαν, καὶ ἐς τὸν Βόσπορον μετὰ τοῦτο ἐσβιάζομενον, ὁ Ἀσαν-
 48 δρος εἰρξέ τε καὶ ἀπέκτεινεν. Καῖσαρ δὲ ἐπὶ τῇ νίκῃ, καίπερ οὐ

πάνν διαπρεπεῖ γενόμενῃ, πολλὸν καὶ ὅσον ἐπ' οὐδεμιᾷ ἄλλῃ ἐφρό-
νησεν, ὅτι ἐν τε τῇ αὐτῇ ἡμέρῃ καὶ ἐν τῇ αὐτῇ ὥρᾃ καὶ ἦλθε πρὸς
τὸν πολέμιον καὶ εἶδεν αὐτὸν καὶ ἐνίκησεν. καὶ τὰ τε λάφυρα πάντα,
καὶ τοὶ πλεῖστοι γενόμενα, τοῖς στρατιώταις ἐδωρήσατο, καὶ τρῶ-²
παιον ἐπειδὴ περ ὁ Μιθριδάτης ἀπὸ τοῦ Τριαρίου ἐνταῦθά που
ἐγγιγέσκει, ἀντανέστησεν· καθελεῖν μὲν γὰρ τὸ τοῦ βαρβάρου οὐκ ἐτόλ-
μησεν ὥς καὶ τοῖς ἐμπολεμίσι θεοῖς ἱερωμένον, τῇ δὲ δὴ τοῦ ἰδίου
παρυστάσει καὶ ἐκεῖνο συνεσχίσσε καὶ τρόπον τινὰ καὶ κατέστρεψεν.
καὶ μετὰ τοῦτο τὴν χώραν ὅσῃν τῶν τε Ῥωμαίων καὶ τῶν ἐνόρ-³
κων σφίσις ἀποτετημένος ὁ Φαρνάκης ἦν ἐκομίσσατο, καὶ αὐτὴν
παῖσαν ὥς ἐκάστοις τοῖς ἀπολέσασιν ἔδωκε, πλὴν μέρους τινὸς τῆς
Ἀρμενίας, ὃ τῷ Ἀριοβαρζάνῃ ἐχαρίσατο. τοὺς τε Ἀμισσηνοὺς ἔλεν-⁴
θερίᾳ ἡμέριζατο, καὶ τῷ Μιθριδάτῃ τῷ Περγαμηνῷ τετραρχίαν τε
ἐν Γαλατίᾳ καὶ βασιλείας ὄνομα ἔδωκε, πρὸς τε τὸν Ἀσάνδρον πο-
λεμῆσαι ἐπέτρεψεν, ὅπως καὶ τὸν Βόσπορον κρατήσας αὐτοῦ λάβῃ,
ὅτι πονηρὸς ἐς τὸν φίλον ἐγένετο.

πράξας δὲ ταῦτα, καὶ τὰ λοιπὰ τῷ Δομιτίῳ καταστήσασθαι⁴⁹
κελεύσας, ἐς τὴν Βιθυνίαν ἦλθε, κἀντεῦθεν ἐς τε τὴν Ἑλλάδα καὶ
ἐς τὴν Ἰταλίαν ἐπλευσε, πολλὰ καὶ ἐπὶ πάσῃ προφάσει χορήματα
παρὰ πάντων, ὥσπερ καὶ πρὶν, ἐκλέγων. τοῦτο μὲν γάρ, ὅσα τινὲς²
τῷ Πομπηίῳ προϋπέσχητο, ἐπράξατο, τοῦτο δὲ καὶ ἄλλα ἔξωθεν,
προσεπικαλῶν τινά, ἦται. τὰ τε ἀναθήματα τοῦ ἐν τῇ Τύρῳ Ἡρα-
κλέους πάντα ἀνέλειτο, ὅτι τὴν τε γυναῖκα καὶ τὸν παῖδα τοῦ Πομ-
πηίου ἐπεδέξαντο ὅτε ἐφύγον. καὶ στεφάνους ἐπὶ ταῖς νίκαις συ-³
χνούς καὶ παρὰ τῶν δυναστῶν τῶν τε βασιλέων χρυσοῦς ἔλαβεν.
ταῦτα δὲ οὐκ ἐπὶ κακίας ἐποίει, ἀλλ' ὅτι καὶ ἑδαπάνᾳ παμπληθῇ,
καὶ ἀνάλωσιν πολλὴν πλείω ἔς τε τὰ στρατόπεδα καὶ ἐς τὰ ἐπινίκια,
τὰ τε ἄλλα ὅσα ἐλαμπρύνετο, ποιήσιν ἔμελλεν. τό τε σύμπαν ἐί-⁴
πεῖν, χρηματοποιὸς ἀνὴρ ἐγένετο, δύο τε εἶναι λέγων τὰ τὰς δυ-
ναστείας παρασκευάζοντα καὶ φυλάσσοντα καὶ ἐπαύξοντα, στρα-
τιώτας καὶ χορήματα, καὶ ταῦτα δι' ἀλλήλων συνεστηκέναι· τῇ τε⁵
γὰρ τροφῇ τὰ στρατεύματα συνέχεσθαι, καὶ ἐκείνην ἐκ τῶν ὀπλίων
συλλέγεσθαι· κἂν θάτερον ὁποτερονοῦν αὐτῶν ἐνδεὲς ᾖ, καὶ τὸ
ἕτερον συγκαταλυθῆσεσθαι.

περὶ μὲν οὖν τούτων οὕτω καὶ ἐφρόνει αἰεὶ καὶ ἔλεγεν· ἐς δὲ⁵⁰
δὴ τὴν Ἰταλίαν, ἀλλ' οὐκ ἐς τὴν Ἀφρικὴν καίπερ πεπολεωμένην
οἱ, ἡπείχθη ὅτι ταραττόμενα τὰ ἐν τῷ ἄστει πνθόμενος ἐφοβήθη
μὴ καὶ ἐς ἀνήμεστον προχωρήσῃ. οὐ μέντοι καὶ κακὸν οὐδένα οὐ-²
δέν, ὥσπερ εἶπον, εἰργάσατο, πλὴν ὅτι κἀνταῦθα πολλὰ ἡργυρο-
λόγει, τὰ μὲν τινα ἐν δωρεῷς μέρει, στεφάνους καὶ ἀγάλματα καὶ

- ὅσα ἄλλα τοιαῦτα, λαμβάνων, τὰ δὲ καὶ δανειζόμενος δῆθεν, οὐχ
 3 ὅτι παρὰ τῶν ἰδιωτῶν ἀλλὰ καὶ παρὰ τῶν πόλεων. τοῦτο γὰρ τὸ
 ὄνομα ταῖς ἐκλογαῖς τῶν χρημάτων, ἐφ' αἷς μηδεμία ἄλλη πρόφα-
 σις εὐλογος ἦν, ἐτίθετο, ἐπεὶ τὴν γε ἄλλως καὶ βιαίως, οὐδὲν ἤτ-
 τον τῶν ὀφειλομένων, καὶ ἐκεῖνα ἐπράττετο, καὶ ἔμελλε μηδέποτε
 ἀποδοθῆσεσθαι. ἔλεγε μὲν γὰρ ὑπὲρ τοῦ δημοσίου τὰ οἰκεῖα δε-
 4 δαπανηκῆναι, καὶ διὰ τοῦτο καὶ δανειζέσθαι· ὅθεν περ καὶ χρεῶν
 ἀποκοπὰς ἀξιοῦντος τοῦ πλήθους γενέσθαι οὐκ ἐποίησεν, εἰπὼν ὅτι
 καὶ αὐτὸς πολλὰ ὀφείλω· εὐδελος δὲ ἐγίνετο καὶ τὰ ἀλλότρια τῇ
 5 δυναστείᾳ παρασπώμενος. οἱ τε οὖν ἄλλοι διὰ τοῦτο ἤχθοντο αὐτῷ
 καὶ οἱ ἑαῖροι· τῶν γὰρ δεδημευμένων συγχά, καὶ ὑπὲρ τὴν ἀξίαν
 γε ἔστιν ἃ, ἐλπίδι τοῦ προῖκα αὐτὰ ἔξεν ἀγοράσαντες πᾶσαν τὴν
 τιμὴν ἀποτίνειν ἡναγκάζοντο.
- 51 ἀλλὰ τούτους μὲν ἐν οὐδενὶ λόγῳ ἐποιεῖτο. καίτοι καὶ ἐκείνους
 τρόπον τινὰ ὡς ἐκάστους ἐθεράπευσεν. τοῖς τε γὰρ πολλοῖς ἐχαρί-
 σατο τὸν τε τόκον τὸν ἐποφειλόμενόν σφισιν ἔξ οὗ πρὸς τὸν Ποι-
 πῆιον ἐξεπολεμώθη πάντα, καὶ τὸ ἐνοίκιον ὅσον ἐς πεντακοσίας
 2 δραχμὰς ἦν ἐνιαυτοῦ ἐνὸς ἀφείλ, καὶ προσέτι καὶ τὰς τιμῆσεις τῶν
 κτημάτων, ἐν οἷς τὴν ἀπόδοσιν τῶν δανεισμάτων κατὰ τοὺς νόμους
 γίνεσθαι ἔδει, πρὸς τὴν ἐν τῷ χρόνῳ ἀξίαν ἐπαναγαγόν, ἐπειδὴ
 τῷ πλήθει τῶν δεδημοσιωμένων πολλὰ πάντα ἐπενώνιστο. τούτους
 3 τε οὖν ταῦτα πράξας ἀνηρτήσατο, καὶ τῶν προσεταιριστῶν τῶν τε
 συναγωνιστῶν τοὺς μὲν βουλευτὰς ἱερωσύναις τε καὶ ἀρχαῖς ταῖς
 τε ἐς τὸν λοιπὸν τοῦ ἔτους ἐκείνον χρόνον καὶ ταῖς ἐς νέωτα (ἵνα
 γὰρ πλείους αὐτῶν ἀμείψηται, στρατηγούς τε δέκα ἐς τὸ ἐπιόν
 4 ἔτος ἀπέδειξε καὶ ἱερέας ὑπὲρ τὸ νουμισμένον· τοῖς τε γὰρ ποντί-
 φρι καὶ τοῖς οἰωνισταῖς, ὧν καὶ αὐτὸς ἦν, τοῖς τε πεντεκαίδεκα
 5 σας τὰς ἱερωσύνας λαβεῖν ὥσπερ ἐψηφιστο), τοὺς δὲ ἱππέας τοῦ
 τέλους τοὺς τε ἑκατοντάρχους καὶ τοὺς ὑπομέτονας ἄλλοις τέ τισι
 καὶ τῷ καὶ ἐς τὸ συνέδριόν τινας ἀπ' αὐτῶν ἀντὶ τῶν ἀπολωλότων
 καταλέξαι.
- 52 τὰ δὲ δὴ στρατόπεδα οὐχ ἡσυχῇ αὐτὸν ἐτάραξεν· πολλὰ γὰρ
 λήψεσθαι ἐλπίσαντες, καὶ εὐράμενοι τῆς μὲν ἀξίας οὐκ ἐλάττω τῆς
 δὲ προσδοκίας καταδεέστερα, ἐθορύβησαν. ἐν Καμπανίᾳ δὲ οἱ
 πλείους αὐτῶν, ὡς καὶ ἐς τὴν Ἀφρικὴν προπλευσούμενοι, ἦσαν.
 2 οὗτοι οὖν τὸν τε Σαλούστιον παρ' ὀλίγον ἀπέκτειναν (στρατηγὸς
 γὰρ ἐπὶ τῷ τὴν βουλὴν ἀναλαβεῖν ἀπεδέδεικτο), καὶ ἐπειδὴ καὶ ἐκεῖ-

ρος διαφυγῶν αὐτοὺς ἐς τὴν Ῥώμην πρὸς τὸν Καίσαρα ὤρμησε,
 τὰ γιγνόμενά οἱ δηλώσων, ἐφρέποντό τε αὐτῷ συχνοὶ μηδενὸς φει-
 δόμενοι, καὶ ἄλλους τε τῶν ἐντυχόντων σφίσι καὶ βουλευτὰς δύο
 ἔσφαξαν. ὁ οὖν Καίσαρ ὡς τάχιστα τῆς προσόδου αὐτῶν ᾔσθετο, ³
 ἠθέλησε μὲν τὸ δορυφορικὸν ἐπ' αὐτοὺς ἀντιπέμψαι, φοβηθεὶς δὲ
 μὴ καὶ ἐκεῖνοι συστασιάσωσι σφισιν ἡσύχασε, μέχρις οὗ ἐς τὸ προ-
 ἄστιον ἀφίκοντο. ἐνταῦθα δὲ δὴ οὖσιν αὐτοῖς προσέειπε, καὶ
 ἐπύθετο τί βουλόμενοι καὶ τίνος χρήζοντες ἦκοιεν. ἀποκριναμένων ⁴
 τέ σφιν ὅτι αὐτῷ ἐκείνῳ ἐροῦσιν, ἐπέτρεψε μὲν αὐτοῖς ἐς τὴν πό-
 λιν ἄνευ τῶν ὀπλων, πλὴν τῶν ξιφῶν, ἐσελθεῖν· ταῦτα γὰρ καὶ
 ἄλλως καὶ ἐν τῷ ἄστει φορεῖν εἰώθεσαν, καὶ τότε οὐκ ἂν ἐπέμει-
 ναν καταθέσθαι· ἐλπόντων δὲ αὐτῶν πολλὰ μὲν περὶ ὧν καὶ ἐπό- ⁵³
 ρησαν καὶ ἐκινδύνευσαν, πολλὰ δὲ καὶ περὶ ὧν ἤλπισαν ἀξίους τέ
 σφας τυχεῖν ἐφασκον εἶναι, καὶ μετὰ τοῦτο ἀφελήναί τε τῆς στρατείας
 ἀξιούντων καὶ δεινῶς διὰ τοῦτ' αὐτῷ ἐγκειμένων, οὐχ ὅτι καὶ ἰδιω- ²
 τεῦσαι ἐβούλοντο (ἥκιστα γάρ, ἅτε καὶ συνήθεις ταῖς πλεονεξίαις
 ἐκ πολλοῦ γεγονότες, τοῦτ' ἠθέλον) ἀλλ' ὅτι καταπλήξιν τε ἐξ αὐ-
 τοῦ τὸν Καίσαρα καὶ πᾶν ὄτιον καταπράξιν, ἅτε καὶ ὑπογνίου
 οἱ τῆς ἐς τὴν Ἀφρικανὴν στρατείας οὔσης, ἐνόμιζον, περὶ μὲν τῶν ³
 ἄλλων οὐδέν σφισι τὸ παράπαν ἀπεκρίνατο, αὐτὰ δὲ ταῦτα εἰπὼν
 μόνον "ἀλλ' ὀρθῶς γε ὦ Κυριῖται λέγετε· καὶ γὰρ κεκημήκατε καὶ
 κατατέτρωσθε" πάντας αὐτοὺς παραχρῆμα ὡς μηδὲν δῆθεν αὐτῶν
 δεόμενος διῆκε, καὶ τοῖς τὸν τεταγμένον χρόνον ἐστρατευμένοις καὶ
 τὰ γέρα ἐντελῇ δώσειν ὑπέσχετο. λεχθέντων δὲ τούτων κατεπλά- ⁴
 γησαν ἐκ τε τῆς ἄλλης αὐτοῦ διανοίας, καὶ μάλιστα ὅτι Κυριῖτας
 ἀλλ' οὐ στρατιώτης σφῶς ὠνόμασε, καὶ ταπεινωθέντες φοβηθέντες
 τε μὴ πάθωσι τι δεινὸν μετεβάλλοντο, καὶ πολλὰ μὲν ἐκτετεύοντες
 αὐτὸν εἶπον, πολλὰ δὲ καὶ ἐπαγγελλόμενοι καὶ συστρατεύσειν οἱ
 ἐθελονταὶ καὶ τὸν πόλεμον μόνον διαπολεμήσειν ὑπέσχεοντο. ὡς οὖν ⁵
 ἐνταῦθα ἦσαν, καὶ τις καὶ τῶν στρατιαρχῶν ἐν τοσοῦτῳ, ἢ καὶ
 ἀφ' ἑαυτοῦ γνώμης ἢ χαριζόμενος τῷ Καίσαρι, διελέχθη τέ τινα
 ὑπὲρ τούτων καὶ ἐδείξθη, "ἀφίημι μὲν" ἔφη "καὶ ὑμᾶς τοὺς παρόν-
 τας καὶ τοὺς ἄλλους πάντας, ὅσοις τὰ τῆς στρατείας ἔτη ἐξήκει·
 οὐδὲ γὰρ οὐδὲ δέομαί τι ὑμῶν· τὰ μέντοι γέρα καὶ ὡς ὑμῖν ἀπο- ⁶
 δώσω, ἵνα μὴ ποτέ τις εἴπῃ ὅτι ἐγὼ χρησάμενος ὑμῖν ἐν τοῖς κιν-
 δύνοις ἔπειτα ἀχάριστος ἐγενόμην, εἰ καὶ τὰ μάλιστα καὶ τοῖς σώ-
 μασιν ἐρρωμένοι καὶ πάντα καὶ τὰ λοιπὰ προσδιαπολεμήσαι δυνά-
 μενοι οὐκ ἠθέλησάτέ μοι συστρατεύσαι." καὶ ὁ μὲν ταῦτα τε σο- ⁵⁴

- φιζόμενος εἶπε (πάνν γὰρ αὐτῶν ἔχορξε) καὶ χώραν ἔκ τε τῆς δημοσίας καὶ ἐκ τῆς ἑαυτοῦ δὴ πᾶσι σφισιν ἐνεμεν, ἄλλους ἄλλῃ, καὶ πάνν πόρρω ἀπ' ἀλλήλων, ἀπαρτήσας, ὥστε μήτε τοῖς δημοχόροις σφᾶς φοβεροὺς μήτ' αὖ πρὸς νεωτεριστὸν ἐτοίμους, καθ' ἐν
- ² που συνοικοῦντας, γενέσθαι. τῶν τε ἐποφειλομένων σφίσι χρημάτων, ἃ πολλὰ καὶ καθ' ἐκάστην ὥς εἰπεῖν προᾶξιν ὑπέσχητο δώσειν, τὰ μὲν εὐθὺς ἀπαλλάξεν, τὰ δὲ οὐκ ἐς μακρὰν καὶ σὺν τόκῳ γε διαλύσειν ἐπηγγέλματο. εἰπὼν δὲ ταῦτα, καὶ δουλωσάμενος αὐτοὺς ὥστε μήτε τι θρασύνεσθαι καὶ προσέτι καὶ χάριν εἰδέναι, προσ-
- ³ εἰπέπεν "ἀπέχετε μὲν παρ' ἐμοῦ πάντα, καὶ οὐδένα ἔθ' ἑμῶν ἀναγκάσω στρατεύεσθαι· εἰ μέντοι τις ἐκούσιος ἐθέλοι καὶ τὰ λοιπὰ μοι συγκατεργάσασθαι, ἡδέως αὐτὸν δέξομαι." ἀκούσαντες δὲ τοῦτο ἐκείνοι ὑπερήσθησαν καὶ πάντες ὁμοίως ἀναστρατεύεσθαι
- ⁵⁵ ἤθελον. ὁ οὖν Καῖσαρ τοὺς ταραχώδεις αὐτῶν, οὐ πάντας ἀλλ' ὅσοι μετρίως πως ὄντες γεωργίαις ζῆν ἐδύναντο, ἀπολέξας τοῖς λοιποῖς ἐχρήσατο. καὶ τοῦτο καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων στρατιωτῶν ἐποίη-
- ² σεν· τοὺς γὰρ πάνν τε θρασεῖς καὶ ἱκανοὺς μέγα τι κακὸν δοῦσαι ἐκ μὲν τῆς Ἰταλίας ἐξήγαγεν, ὅπως μηδὲν ἐκεῖ καταλειφθέντες νεοχιμώσωσιν, ἐν δὲ δὴ τῇ Ἀφρικῇ καὶ μάλα ἡδέως, ἄλλους κατ' ἄλλην πρόφασιν, ἀνάλωσεν· τοὺς τε γὰρ ἐναντίους ἅμα δι' αὐτῶν κα-
- ³ τειογάζετο καὶ ἐκείνων ἀπηλλάττετο. φιλανθρωπότητός τε γὰρ ἀνδρῶν ὧν, καὶ πολλὰ κεχαρισμένα τοῖς τε ἄλλοις καὶ τοῖς στρατιώταις μάλιστα ποιῶν, δεινῶς τοὺς στασιάζοντάς σφιν ἐμίσει καὶ ἰσχυρότατα αὐτοὺς ἐκόλαζεν.
- ⁴ ταῦτά τε ἐν ἐκείνῳ τῷ ἔτει, ἐν ᾧ δικτάτωρ μὲν ὄντως αὐτὸς τὸ δεύτερον ἦρξεν, ὑπᾶτοι δὲ ἐπ' ἐξόδῳ αὐτοῦ ἀποδειχθέντες ὁ τε
- ⁵⁶ Καλῆρος καὶ ὁ Βατίνιος ἐλέγοντο εἶναι, ἐποίησε, καὶ ἐς τὴν Ἀφρικὴν καίτοι τοῦ χειμῶνος μεσοῦντος ἐπεραιώθη. καὶ οὐκ ὀλίγα δὲ ἐκ τούτου, ἀνέλπιστος τοῖς ἐναντίοις προσπεσών, κατώρθωσεν· πλεῖστον γὰρ παρὰ πάντα καὶ τῷ τάχει καὶ ταῖς ἐκ τοῦ ἀπροσδοκῆτου στρατείαις κατέπραττεν, ὥστ' εἴ τις ἐκλογίζετο ὅτῳ τοσοῦτον τῶν καθ' ἑαυτὸν ἐν τοῖς πολέμοις ὑπερήγεγεν, οὐδὲν ἂν ἄλλο τούτου
- ² μᾶλλον ὃν ἐμπροσθε παραβαλὼν εὖροι. ἡ δὲ δὴ Ἀφρικὴ ἦν μὲν οὐδὲ ἐν τῷ πρόσθεν χρόνῳ φίλῃ τῷ Καίσαρι, μετὰ δὲ δὴ τὸν τοῦ Κουρίωνος θάνατον καὶ πάνν ἐχθρὰ ἐγένετο. ὁ τε γὰρ Βᾶρος καὶ ὁ Ἰόβας τὰ πράγματα εἶχον, καὶ προσέτι καὶ ὁ Κάτων καὶ ὁ Σκιπίων οἱ τε ἄλλοι οἱ μετ' αὐτῶν ὄντες ἐκείσε, ὥσπερ εἶπον, συγκα-
- ³ τέφυγον, κακὰ τούτου κοινωνοί· τὸν πόλεμον τὰ τε ἐν τῇ ἡπείρῳ

2 2 ὑπέσχετο*

55 1 2 ὄντες] ἔχοντες? an ἐν ταῖς?

4 1 τε om*

56 1 4 ἐκ om

6 ἂν om

ἐξηρτύσαντο καὶ τῇ τε Σικελίᾳ καὶ τῇ Σαρδοῖ ἐπίπλους ἐποιοῦντο, καὶ τὰς τε πόλεις ἐλύπουν καὶ τὰ πλοῖα κατήγον, καὶ ἀπ' αὐτῶν καὶ ὅπλα τὸν τε σίδηρον τὸν ἄλλον, οὗ πέρος καὶ μόνον ἔχρηζον, ... τελευτῶντές τε ἐς τοῦτο καὶ τῆς παρασκευῆς καὶ τῆς διανοίας, ⁴ οἷα μῆτε στρατοῦ σφίσιν ἐναντιονμένον καὶ τοῦ Καίσαρος ἐν τε τῇ Αἰγύπτῳ καὶ ἐν τῷ ἄστει χροníσαντος, ἀφίκοντο ὥστε καὶ ἐς τὴν Ἰβηρίαν τὸν Πομπήιον ἀποστεῖλαι. στασιάζειν τε γὰρ αὐτὴν πνυθανόμενοι, καὶ ἐκεῖνον ἐτοίμως ἄτε τοῦ Πομπηίου τοῦ Μάγνου παῖδα ὄντα δέξεσθαι νομίσαντες, παρεσκευάζοντο ὁ μὲν ὡς τὴν τε ⁵ Ἰβηρίαν διὰ βραχείων κατασχέσων καὶ πρὸς τὸ ἄστει ἐκείθεν ὁρμήσων, οἱ δὲ ὡς τὸν πλοῦν ἅμα τὸν ἐς τὴν Ἰταλίαν ποιησόμενοι. κατ' ἀρχὰς μὲν γὰρ διατριβή τις αὐτοῖς ἐγένετο, τοῦ τε Βάρου τῷ ⁵⁷ Σκιπίωνι τῆς ἡγεμονίας ἀμφισβητήσαντος, ἐπειδὴ αὐτὸς ἐκ πλείονος ἐν τοῖς ταύτῃ χωρίοις ἦρχε, καὶ τοῦ Ἰόβου τῇ νίκῃ ἐπαιρομένου καὶ τὰ πρῶτα δι' αὐτὴν ἀξιούντος φέρεσθαι συμφρονήσαντες ² δὲ ὁ τε Σκιπίων καὶ ὁ Κάτων, οἷα ὁ μὲν τῇ ἀξιώσει ὁ δὲ τῇ συνέσει πολὺ πάντων σφῶν προήκοντες, τοὺς τε ἄλλους προσεποιήσαντο καὶ ἐκείνους ἐπεισαν τῷ Σκιπίωνι πάντα ἐπιτρέψαι. ὁ γὰρ Κάτων δυνηθεὶς ἂν ἐξ ἴσου αὐτῷ ἢ καὶ μόνος ἄρξαι οὐκ ἠθέλησε, τὸ μὲν ὅτι βλαβερώτατον τοῖς τοιοῦτοις ἡγεῖτο εἶναι, τὸ δὲ ὅτι τῷ ³ πολιτικῷ ἀξιώματι ἡλαττοῦτο αὐτοῦ· πολὺ γὰρ ἄλλως τε καὶ ἐν τοῖς στρατιωτικαῖς ἑώρα δυνάμενον τὸ τὸν ἄρχοντα καὶ νόμῳ δὴ τινι τῶν ἄλλων προκεκρίσθαι, καὶ διὰ τοῦτο τῆς τε ἀρχῆς ἐκὼν αὐτῷ παρεχώρησε, καὶ προσέτι καὶ τὰ στρατεύματα ἃ ἐπηγάγετο παρέδωκεν. καὶ ὁ μὲν ἐκ τούτου τὴν τε Οὐτικήν, ὑποπτευθεῖσαν ⁴ τὰ τοῦ Καίσαρος φρονεῖν καὶ ὀλίγον καὶ ἀνάστατον ὑπὸ τῶν ἄλλων ἐπὶ τούτῳ γενομένην, ἐξαιτησάμενος ἐς φυλακὴν ὑπεδέξατο, καὶ τὴν χώραν τὴν τε θάλασσαν τὴν ταύτῃ πᾶσαν φρουρεῖν ἐπέτράπη· τῶν δὲ ἄλλων ὁ Σκιπίων αὐτοκράτωρ ἦρχεν. καὶ αὐτοῦ ⁵ καὶ τὸ ὄνομα πολὺ πάντας τοὺς ὁμογενωμονούντας οἱ ἐπερωρῶννε, νομίζοντας οὐκ οἶδ' ὅπως ἀλόγῳ τινὶ πίσται μηδένα ἂν Σκιπίωνα ἐν τῇ Ἀφρικῇ κακῶς πρᾶξαι.

μαθὼν οὖν τοῦτο ὁ Καῖσαρ, καὶ ἰδὼν ὅτι καὶ οἱ μεθ' αὐτοῦ ⁵⁸ στρατευσόμενοι πεπεισμένοι τε αὐτὸ οὕτως ἔχειν εἰσὶ καὶ φοβοῦνται, προσπαρέλαβέ τινα ἐκ τε τοῦ γένους τοῦ τῶν Σκιπίωνων ὄντα καὶ τὴν προσηγορίαν ταύτην φέροντα (ἐπεκαλεῖτο δὲ Σαλάττων), καὶ ² οὕτω τὸν τε πλοῦν πρὸς Ἀδρύμνητον ἐποίησατο (τὰ γὰρ ἐν τῇ Οὐτικῇ ἰσχυρῶς ἐφρουρεῖτο), καὶ ἔλαθεν αὐτοὺς ἀνέλπιστος ὑπὸ τοῦ

⁴ 1 ...] ἐλάμβανον?
58 2 1 Σαλουτίων?

5 1 δέξεσθαι

57 2 2 δὲ ὁ] γὰρ ὁ

χειμῶνος περαιωθεῖς. ἐκβάντι δὲ αὐτῷ τῆς νεῶς συντυχία τοιάδε ἐγένετο, ὅφ' ἧς εἰ καὶ τι φοβερόν ὑπὸ τοῦ δαμονίου σφίσιν ἐση-
 3 μαίνεται, ἀλλὰ καὶ αὐτό γε ἐκεῖνο ἐς ἀγαθὸν ἔτρεψεν· ἐπειδὴ γὰρ
 ἅμα τῷ τῆς γῆς ἐπιβῆναι προσέπταισε, καὶ αὐτὸν πεσόντα ἐπὶ
 στόμα οἱ στρατιῶται ἰδόντες ἠθύμηνσαν καὶ δυσανασχετήσαντες
 ἐθορύβησαν, οὐ διηγορήθη, ἀλλ' ἐκτείνας τὴν χεῖρα τὴν τε γῆν,
 ὥς καὶ ἐκὼν δὴ πεσών, περιέλαβε καὶ κατεφίλησε, καὶ ἀναβοήσας
 4 εἶπεν “ἔχω σε, Ἀφρικῇ.” ἐκ δὲ τούτου προσέβαλε μὲν τῷ Ἀδρυ-
 μῆτι, ἀποκρουσθεῖς δὲ καὶ προσέτι καὶ ἐκ τοῦ στρατοπέδου βιαίως
 ἐκβληθεὶς μετέστη πρὸς πόλιν ἐτέραν Ῥούσπινα, καὶ δεχθεὶς ἐπ'
 αὐτῶν χειμᾶδιόν τε ἐν αὐτῇ κατεσκευάσατο, καὶ ἐκεῖθεν ὁρμώμε-
 νος ἐπολέμει.

ΜΓ τότε μὲν ταῦτ' ἐπραξεν, τῷ δὲ ἐχομένῳ ἔτι καὶ ἐδικτατόρευσεν
 708 ἅμα καὶ ὑπάτευσσε, τρίτον ἐκάτερον, τοῦ Λεπίδου οἱ ἀμφοτέροις
 συνάροξαντος. ἐπειδὴ γὰρ δικτάτωρ ὑπ' αὐτοῦ τὸ πρῶτον ἐλέχθη,
 παρὰ τοῦ ἡγεμονίου τε αὐτὸν μετὰ τὴν στρατηγίαν ἐς τὴν Ἰβηρίαν τὴν
 2 πλησιαιτέραν ἔστειλε, καὶ ἐπαρελθόντα ἐπινικίους, μήτε τινὰς νική-
 σαντα μήτ' ἀρχὴν μαχεσάμενόν τισιν, ἐτίμησε, πρόφασιν ὅτι τοῖς
 ὑπὸ τε τοῦ Λογγίνου καὶ ὑπὸ τοῦ Μαρκελλίου πραχθεῖσι παρὰ γέ-
 3 νετο. οὐκ οὐκ οὐδὲ ἐπεμψέ τι ἐπ' ἀληθείας, πλὴν τῶν χρημάτων
 ἃ τοὺς συμμάχους ἐσεσπλήκει. τοῦτοις τε οὖν αὐτὸν ἡγήλε, καὶ
 μετὰ τοῦτο καὶ συνάροχοντα ἐκατέρωθεν προσεῖλετο.
 2 καὶ αὐτῶν ἀρχόντων ἦδη οἱ τε ἐν τῇ Ῥώμῃ ἐταράχθησαν ὑπὸ
 σημείων· λύκος τε γὰρ ἐν αὐτῇ ὤφθη, καὶ χοῖρος ἐλέφαντι πλὴν
 τῶν ποδῶν ὅμοιος ἐγεννήθη· καὶ τῇ Ἀφρικῇ ὃ τε Πετροῦς καὶ ὁ
 Λαβῆνος τηρήσαντες τὸν Καίσαρα πρὸς κόμης ἐπὶ σῆτον ἐξέλη-
 2 λυθότα, τὴν τε ἵππον αὐτοῦ μηδέπω καλῶς ἐκ τῆς θαλάσσης ἐρ-
 ρωμένην ἐς τοὺς πεζοὺς τοῖς Νομάσι κατήρασαν, καὶ συνταραχθεί-
 σης πρὸς τοῦτο τῆς ἀσπίδος πολλοὺς μὲν αὐτῶν ἐν χερσὶν ἀπέκτει-
 ναν, πάντας δ' ἂν καὶ τοὺς λοιποὺς ἀνεῖληθέντας ἐπὶ μετέωρόν τι
 3 ἐξέκοψαν, εἰ μὴ ἰσχυρῶς ἐτροώθησαν. ἐπὶ πλείον δ' οὖν καὶ ὥς,
 τούτου συμβεβηκότος, τὸν Καίσαρα κατέληξαν. λογιζόμενος μὲν
 γὰρ ὥς ὑπ' ὀλίγων ἔπταισε, προσδεχόμενος δὲ καὶ τὸν Σικελίωνα
 τὸν τε Ἰόβαν πάσαις, ὥσπερ ἡγγέλλοντο, ταῖς δυνάμεσιν εὐθὺς
 4 ἀφίξασθαι, διηπόρει καὶ οὐκ εἶχεν ὃ τι πράξει· τὸν τε γὰρ πόλεμον
 μηδέπω καλῶς διενεγκεῖν δυνάμενος, καὶ τὴν ἐν ταῦτ' μονὴν χαλε-
 πὴν, καὶ οἱ πολέμοι σφῶν ἀπέχωνται, διὰ τὴν τῆς τροφῆς ἀπο-
 ρίαν, τὴν τε ἀνάστασιν ἀδύνατον τῶν πολεμίων καὶ ἐκ τῆς ἡπείρου
 καὶ ἐκ τῆς θαλάσσης ἐπικειμένων οἱ ὁρῶν οὖσαν, ἠθύμει.

1 2 5 ἡγήει

2 2 4 κατήρασαν vel κατήσαν